

OP-Pohjola-ryhmän
osavuosisikatsaus 1.1.-30.9.2012

OP-Pohjola-ryhmän tammi-syyskuun tulos edellisen vuoden tasolla

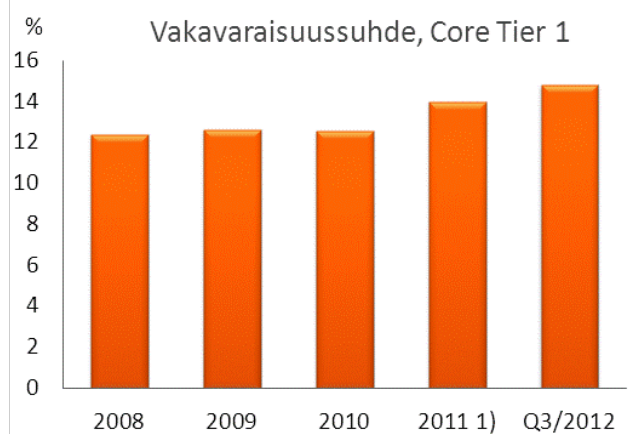
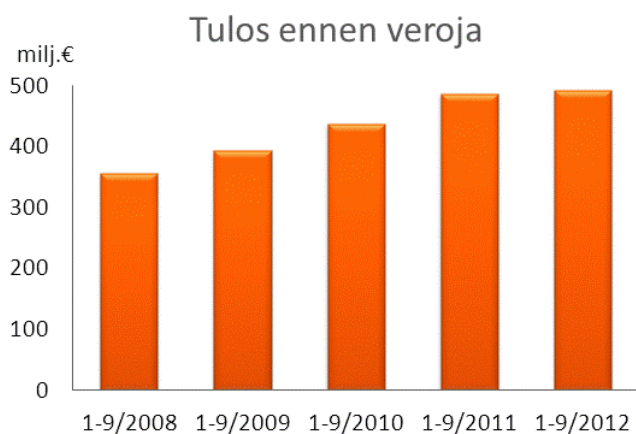
- OP-Pohjola-ryhmän tammi-syyskuun tulos ennen veroja oli 493 miljoonaa euroa (488).
- Korkokatteen kasvu hidastui 2 prosenttiin. Kokonaisuudessaan vertailukelpoiset tuotot kasvoivat 6 prosenttia. Kulut kasvoivat ilman keskusyhteisökonsernin uudelleenjärjestelykuluja 9 prosenttia.
- Saamisten arvonalentumiset supistuivat 26 prosenttia 47 miljoonaan euroon.
- Kolmannen vuosineljänneksen tulos ennen veroja oli 156 miljoonaa euroa (122).
- Core Tier 1 -vakavaraisuus oli syyskuun lopussa vahvalla 14,8 prosentin tasolla.
- Likviditeettitilanne on vahva ja ryhmän varainhankinta on toiminut hyvin.
- Ryhmä osti elokuussa Skandia Lifen Suomen henkivakuutustoiminnot.
- Yritysluottokanta kasvoi vuodessa 10, asuntoluottokanta 8 ja talletukset 9 prosenttia. Vahinkovakuutuksen maksutuotot kasvoivat katsauskaudella 9 prosenttia.
- OP-Pohjola-ryhmän keskusyhteisökonserni aloitti syyskuussa tehokkuus- ja uudelleenjärjestelyohjelman, jolla haetaan yhteensä 150 miljoonan euron vuotuisia kustannussäästöjä vuoden 2015 loppuun mennessä.
- OP-Pohjola-ryhmän vuoden 2012 tuloksen arvioidaan muodostuvan paremmaksi kuin vuotta aiemmin. Tarkemmin kohdassa "Loppuvuoden näkymät".

OP-Pohjola-ryhmän avainlukuja

	1-9/2012	1-9/2011	Muutos, %	1-12/2011
Tulos ennen veroja, milj.e	493	488	1,1	525
Pankkitoiminta	355	333	6,6	447
Vahinkovakuutus	82	71	15,6	8
Varallisuudenhoito	74	64	16,6	47
Palautukset omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille	142	132	7,6	176
	30.9.2012	30.9.2011	Muutos, %	31.12.2011
Omien varojen suhde omien varojen vähimmäismäärään (Rava)	2,01	1,49	0,52*	1,80
Vakavaraisuussuhde, Core Tier 1, %	14,8	11,6	3,2*	14,0
Järjestämättömät saamiset luotto- ja takauskannasta, %	0,55	0,57	-0,01*	0,47
Pankki- ja vakuutustoiminnan yhteiset asiakkaat (1000)	1 388	1 264	9,8	1 299

* suhdeluvun muutos

Tuloksen vertailulukuna on käytetty vuoden 2011 vastaavien jaksojen lukuja. Tase- ja muiden poikkileikkaustyyppisten erien vertailulukuna on käytetty vuoden 2011 lopun tilannetta, ellei toisin mainita

1) IRBA-siirtymän vaikutus noin 2,6 prosenttiyksikköä

Pääjohtaja Reijo Karhisen kommentit

Alkuvuoden tulosluvut osoittavat, että OP-Pohjola-ryhmä ei ole kriisissä. Tuloksemme on olosuhteisiin nähden vahva, mutta samanaikaisesti kuitenkin riittämätön suhteessa uuden sääntelyn mukaisesti määräytyvään vakavaraisuustavoitteeseemme ja lähivuosien tulonäkymään. Pelkästään nykyisen vakavaraisuustasomme ylläpitäminen vaatii jatkossa parempaa tulostasoa. Osuustoimintataustaiselle finanssiryhmälle tulos on ainoa keino ylläpitää ja kerryttää vakavaraisuutta.

Riittävä, aidoilla pääomilla rakennettu vakavaraisuus on meille strateginen valinta. Sen ansiosta olemme erottuneet eduksemme euroalueen kriisiympäristössä. Varainhankintamme on toiminut moitteettomasti ja luotonantokykymme on pysynyt erinomaisena. Myös kasvumme jatkui vahvana. Olen erittäin tyytyväinen markkinoita selvästi parempaan kasvuamme asunto- ja yritysrahoituksessa. Pankki- ja vahinkovakuutuksen yhteisten asiakkaiden määrän kasvua voi luonnehtia jopa ennätykselliseksi.

Elämme historiallista muutosta. Lähivuodet muodostavat finanssialalla epäjatkuvuuskohdan. Joudumme sopeutumaan yhä vaikeammin hallittavaan sääntely-ympäristöön. Vastaavaa lisääntyvän sääntelyn ja uusien verojen yhtäaikaista vaikutusta emme ole aiemmin kokeneet.

Matalana säilyvä markkinakorkotaso, uuden sääntelyn mukanaan tuomat kustannusrasitteet, kansallinen uusi pankkivero ja varainhankinnan kallistuminen edellyttävät meiltä määrätietoisia toimenpiteitä jo pelkästään nykyisen tulostason säilyttämiseksi. Osa tarvittavista toimenpiteistä on ikäviä, mutta välttämättömiä. Talouskasvusta ei ole odotettavissa piristysruisketta. Sääntelyn vaikutukset iskevät nopeammin kuin toimintaympäristö ehtii toipua euroalueen velkakriisistä.

Toteutuneista hyvistä tuloslukuista emme näin ollen saa oikeaa lähtökohtaa tulevan ennustamiseen. Keskusyhteisökonserniamme koskevan uudelleenjärjestelyohjelman välttämättömyys lähtee tulevaan varautumisesta. Oikea-aikainen uudistuminen on vastuullinen tapa reagoida toimintaympäristön merkittävään muuttumiseen. Emme voi lähteä siitä, että turvaamme tuloksentelekykymme ja sen myötä vakavaraisuutemme vain asiakasmarginaaleja ja palvelumaksuja nostamalla. On välttämätöntä, että tehostamme samanaikaisesti myös omaa toimintaamme ja haemme tällä tavoin merkittäviä kulusäästöjä koko finanssiryhmässä.

Hyvä peruskuntomme on vahvuutemme. Asiakkaittemme omistamina olemme vain heitä varten. Olemme toteutuneiden markkinaosuuslukujen valossa kiitettävällä tavalla vastanneet suomalaisten rahoitus- ja muista finanssitarpeista. Näin aiomme myös jatkaa. Merkittävän murroksen keskelläkin panostamme

vahvasti kehittämiseen ja rakennamme luottavaisin mielin tulevaisuutta.

Odotamme poliittisilta päättäjiltä oikeudenmukaisia ratkaisuja. Suomeen keskittyneen pankin asiakkaita ei tule asettaa verotuksellisin päätöksin eriarvoiseen asemaan. Talouden osalta on perusteltua vaatia päättäjiltä näkemyksellisyyttä ja rohkeutta kertoa kansantaloutemme todellinen tila ja näkymä. Vain veroja ja byrokratiaa lisäämällä ei luoda kestävää talouskasvua.

OP-Pohjola-ryhmän osavuosisikatsaus 1.1.–30.9.2012

Sisällysluettelo

Toimintaympäristö.....	5
Ryhmän tulos ja tase.....	6
Vakavaraisuus, riskiasema ja luottoluokitukset.....	8
Loppuvuoden näkymät.....	9
Katsauskauden jälkeiset tapahtumat.....	10
Toiminta ja tulos liiketoimintasegmenteittäin.....	11
Pankkitoiminta.....	11
Vahinkovakuutus.....	14
Varallisuudenhoito.....	16
Muu toiminta.....	18
OP-Pohjola-ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset.....	18
Henkilöstö ja palkitseminen.....	18
OP-Pohjola osk:n hallinto.....	18
Uudelleenjärjestelyohjelma.....	19
Investoinnit ja palvelukehittäminen.....	19
Tuloslaskelma	
Laaja tuloslaskelma	
Tase	
Oman pääoman muutoslaskelma	
Rahavirtalaskelma	
Liitetaulukot:	
Liite 1. Laatomisperiaatteet	
Liite 2. Tunnusluvut ja niiden laskentakaavat	
Liite 3. Tilikauden aikana hankitut liiketoiminnot	
Liite 4. Tuloskehitys vuosineljänneksittäin	
Liite 5. Korkokate	
Liite 6. Saamisten arvonalentumiset	
Liite 7. Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	
Liite 8. Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	
Liite 9. Palkkiotuotot ja -kulut, netto	
Liite 10. Kaupankäynnin nettotuotot	
Liite 11. Sijoitustoiminnan nettotuotot	
Liite 12. Liiketoiminnan muut tuotot	
Liite 13. Taseen luokittelu	
Liite 14. Käypään arvoon arvostettujen rahoitusinstrumenttien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti	
Liite 15. Vahinkovakuutustoiminnan varat	
Liite 16. Henkivakuutustoiminnan varat	
Liite 17. Vahinkovakuutustoiminnan velat	
Liite 18. Henkivakuutustoiminnan velat	
Liite 19. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	
Liite 20. Käyvän arvon rahasto verojen jälkeen	
Liite 21. Omat varat ja vakavaraisuus	
Liite 22. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus	
Liite 23. Annetut vakuudet	
Liite 24. Taseen ulkopuoliset sitoumukset	
Liite 25. Johdannaissopimukset	
Liite 26. Liiketapahtumat lähipiirin kanssa	

Toimintaympäristö

Maailmantalouden kehitys jatkui vaihteissa ja epävarmoissa merkeissä vuoden kolmannella neljänneksellä. Luottamusindikaattoreissa nähtiin kuitenkin kohenevien merkkejä. Maailmantalouden tila ei ole silti merkittävästi paranemassa lähiaikoina ja muun muassa euroalueen velkakriisi pitää yllä epävarmuutta.

Yhdysvalloissa talous jatkoi kohtuullisessa, mutta keskimääräistä hitaammassa kasvussa. Keskuspankki ilmoitti pitävänsä ohjauksensa nykytasolla jopa vuoteen 2015 asti. Fed käynnisti myös kolmannen valtionlainaosto-ohjelman.

Euroalueen talouskehitys oli heikkoa, vaikka pahimmat pelot velkakriisin kärjistyisestä poistuivat EKP:n uusien toimien myötä. EKP laski heinäkuussa ohjauksensa 0,75 prosenttiin, ja lyhyet markkinakorot laskivat edelleen. Rahapolitiikka säilyi elvyttävänä ja markkinakorot pysyivät poikkeuksellisen alhaalla.

Keskuspankki ilmoitti elokuussa valmiutensa aloittaa rajoittamattoman, mutta ehdollisen valtionlainojen osto-ohjelman tarvittaessa. EKP:n laatima ohjelma rauhoitti valtionlainamarkkinoita, joilla kriisimaiden korot olivat nousseet jyrkästi heinäkuussa.

Suomen talous kehittyi vaisusti. Alustavien tietojen mukaan talous kasvoi hieman. Vienti ja teollisuus kääntyivät pienoiseen kasvuun kesällä alkuvuoden supistumisen jälkeen. Vähittäiskaupan aktiviteetti säilyi vakaana. Rakentaminen supistui edelleen. Työttömyyden lasku pysähtyi.

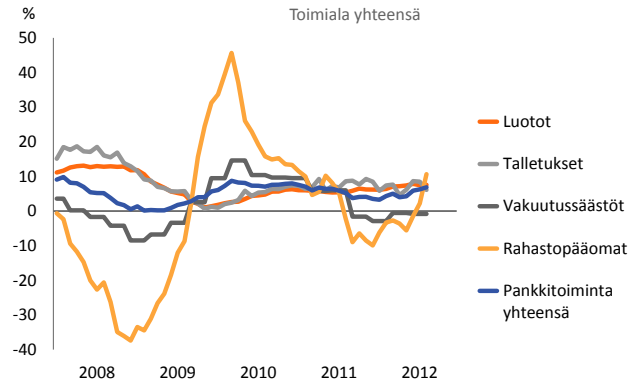
Suomen talous kasvaa lähiaikoina edelleen hitaasti ja euroalueen riskit varjostavat näkymiä. Inflaatio hidastuu vain vähän.

Pankkisektorin luottokanta kasvoi Suomessa tasaisesti noin 7 prosentin vuosivauhtia vuoden kolmannella neljänneksellä. Kotitalouksille myönnettyjen luottojen kannan kasvu pysyi vakaana laskevien markkinakorkojen tukemana. Yritysluottokannan kasvu jatkui edelleen hieman sitä nopeampana epävarmoista investointinäkymistä huolimatta.

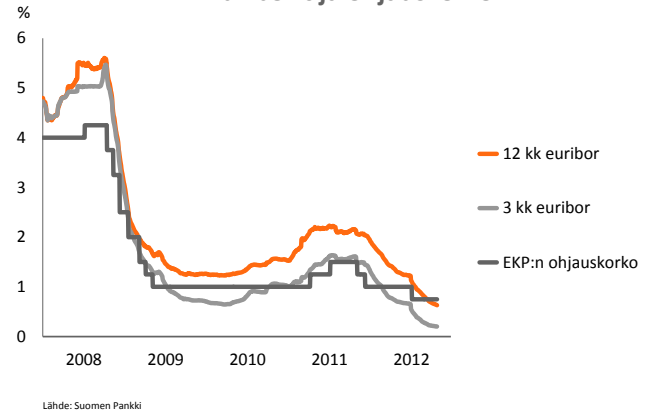
Rahasto- ja vakuutus säästöt nousivat rahoitusmarkkinoiden vahvan kehityksen myötä. Osakekurssit nousivat Suomessa keskimäärin noin 8 prosenttia kolmannella vuosineljänneksellä. Henkivakuutuksen uusmyynnin lasku jatkui. Talletuskannan kasvu tasaantui korkojen laskun ja riskisentimentin kohentumisen vaikutuksesta, mutta vuoden takaiseen verrattuna nousua kertyi yhä 6 prosenttia.

Vahinkovakuutussektorin yhteenlaskettu maksutulo kasvoi edelleen tasaista noin 6 prosentin vuosivauhtia. Maksettujen korvausten vuosikasvu tasaantui 6 prosenttiin. Totuttua alhaisempia korvausmenoja selittävät erityisesti katsauskauden suotuisat sääolosuhteet. Sijoitustoimintaan liittyvä epävarmuus säilyi merkittävänä.

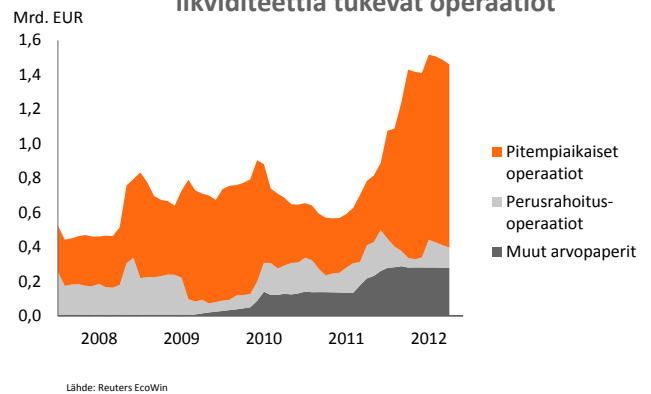
Pankkiliiketoiminnan 12 kk muutos

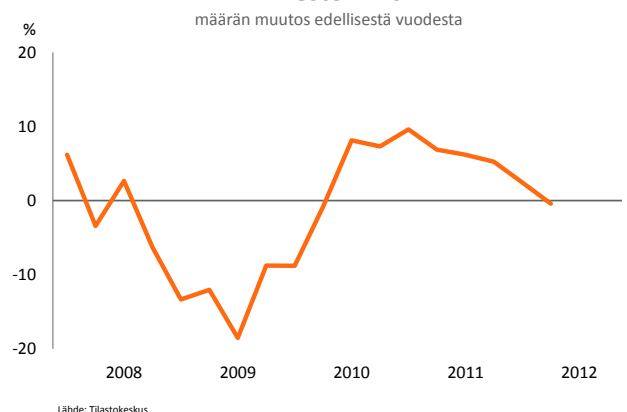
Euriborit ja ohjaukorko

EKP:n rahapoliittiset likviditeettiä tukevat operaatiot

Investoinnit

Ryhmän tulos ja tase

Tulosanalyysi, milj. e	1–9/2012	1–9/2011	Muutos, %	7–9/2012	7–9/2011	Muutos, %	4–6/2012
Pankkitoiminta	355	333	6,6	102	124	-18,2	106
Vahinkovakuutus	82	71	15,6	27	3		39
Varallisuudenhoito	74	64	16,6	40	-8		8
Tulos ennen veroja	493	488	1,1	156	122	28,6	134
Käyvän arvon rahaston muutos, brutto	560	-456		186	-340		-4
Tulos käyvin arvo in ennen veroja	1 053	32		342	-218		130
Taloudellisen pääoman tuotto, % *)	14,2	14,9	-0,7*				
Taloudellisen pääoman tuotto käyvin arvo in, % *)	25,4	5,9	19,5*				
Tuotot							
Korkokate	772	755	2,3	243	261	-6,9	255
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	334	291	14,6	105	75	40,6	129
Henkivakuutuksen nettotuotot	75	78	-3,1	27	0		16
Palkkiotuotot, netto	428	435	-1,7	134	138	-3,2	141
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	85	42		19	-19		13
Liiketoiminnan muut tuotot	88	69	27,4	41	20	99,4	22
Muut tuotot yhteensä	1 010	915	10,4	326	214	52,1	321
Tuotot yhteensä	1 782	1 670	6,7	569	476	19,7	576
Kulut							
Henkilöstökulut	573	509	12,6	184	147	25,0	190
Muut hallintokulut	275	248	11,0	82	79	4,2	99
Liiketoiminnan muut kulut	252	229	9,8	81	75	8,1	84
Kulut yhteensä	1 099	986	11,5	347	301	15,3	373
Arvon alentumiset saamisista	47	64	-26,3	19	10		17
Palautukset omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille							
Bonukset	129	121	6,5	44	41	6,8	43
Osuus- ja lisäosuuspääoman korot	14	11	19,3	2	2	-0,1	9
Palautukset yhteensä	142	132	7,6	46	43	6,5	52

*) 12 kk liukuva, muutos suhdelluvun muutoksena

Muita avainlukuja, milj. e	30.9.2012	30.9.2011	Muutos %	31.12.2011	Muutos %
Saamiset asiakkailta	64 174	59 387	8,1	60 331	6,4
Henkivakuutustoiminnan varat	8 843	6 900	28,2	7 006	26,2
Vahinkovakuutustoiminnan varat	3 603	3 168	13,7	3 205	12,4
Velat asiakkaille	48 935	43 836	11,6	45 974	6,4
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	18 928	20 732	-8,7	20 005	-5,4
Oma pääoma	7 019	6 133	14,4	6 242	12,5
Tase yhteensä	99 725	90 804	9,8	91 905	8,5
Ensisijaiset omat varat (Tier 1)	5 553	5 168	7,4	4 753	16,8

Tammi–syyskuu

OP-Pohjola-ryhmän tulos ennen veroja, 493 miljoonaa euroa, oli vertailukauden tasolla. Katsauskaudella kirjattiin ryhmän tulosta heikentäviä vahinkovakuutustoiminnan laskuperustemuutoksia yhteensä 52 miljoonaa euroa. Vuotta aiemmin vastaavia laskuperustemuutoksia ei ollut. Skandia Lifen Suomen liiketoimintojen hankinnan yhteydessä tuloutui 19 miljoonan euron positiivinen kertaluonteinen arvioituihin tuotto- ja kulusynergioihin liittyvä erä. Syyskuussa julkistettuihin keskusyhteisökonsernin uudelleenjärjestelyihin liittyen tehtiin 20 miljoonan euron kertaluonteinen kuluvaraus.

Katsauskauden tuloskehitystä tukivat korkokatteen kasvu vertailukaudesta, saamisten arvonalentumisten supistuminen, johdannaisten tulos ja vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuottojen kasvu. Korkokatteen kasvu hidastui katsauskauden aikana selvästi. Tulosta rasittivat varallisuuden hoitoon liittyvien palkkiotuottojen supistuminen vertailukaudesta, pankkitoiminnan sijoitusten tuottojen lasku ja ryhmän kulujen kasvu. Tulokseen kirjatut, omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille kertyneet bonukset kasvoivat vertailukaudesta 6,5 prosenttia 129 miljoonaan euroon.

Ryhmän käyvän arvon rahasto kasvoi katsauskaudella 560 miljoonaa euroa sijoitusmarkkinoiden kehityksen seurauksena, kun se vuotta aiemmin supistui 456 miljoonaa euroa. Tulos käyvin arvoin ennen veroja oli 1 053 miljoonaa euroa (32).

Pankkitoiminnan tulos ennen veroja kasvoi korkokatteen kasvuun ja arvonalentumisten supistumisen seurauksena. Tulos ennen veroja oli 6,6 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Tuotot kasvoivat yhteensä 5,0 prosenttia. Pankkitoiminnan palkkiotuotot olivat 394 miljoonaa euroa (406) luotonantoon ja maksuliikenteeseen liittyvien palkkioiden kasvettua ja toisaalta varallisuuden hoitoon liittyvien palkkioiden jäätyä vertailukaudesta. Pankkitoiminnan kulu-tuottosuhte oli 57,0 (56,2).

Vahinkovakuutuksen operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 89,0 prosenttia (89,4). Vahinkovakuutuksen tulos ennen veroja parani vuotta aiemmasta lähinnä tuloslaskelmaan kirjattujen sijoitustoiminnan nettotuottojen kasvettua. Sekä vahinkovakuutus- että varallisuudenhoitosegmenttien sijoitustoiminnan tuotot käyvin arvoin kasvoivat selvästi vertailukaudesta.

Kulut nousivat vertailukaudesta 11,5 prosenttia lähinnä liiketoiminnan kasvuun ja kehittämiseen liittyvien ict- ja henkilöstökulujen sekä yhdestä toimitilakiinteistöstä tehtyjen nopeutettujen poistojen kasvun seurauksena. Henkilöstökulujen kasvusta merkittävä osa aiheutui henkilöstön määrän ja eläkekulujen kasvusta. Lisäksi henkilöstökuluja nosti syyskuussa julkistettuihin keskusyhteisökonsernin uudelleenjärjestelyihin liittyvä 20 miljoonan euron suuruinen kertaerä. Katsauskaudella henkilöstön määrä kasvoi 157:llä.

Katsauskaudella tulosta heikentäviä, eri tuloslaskelmaeriin kohdistuneita arvonalentumisia kirjattiin yhteensä 91 miljoonaa euroa (102), joista 47 miljoonaa euroa (64) kirjattiin luotoista ja muista saamisista. Nettomääräiset arvonalentumiset luotoista ja muista saamisista olivat 0,09 prosenttia (0,14) luotto- ja takauskannasta.

Katsauskauden lopussa oma pääoma oli 7 019 miljoonaa euroa eli 12,5 prosenttia suurempi kuin vuoden 2011 lopussa. Omaa pääomaa kasvatti katsauskauden tulos ja käyvän arvon rahaston kasvu. Sitä pienensi voitonjako.

Osuuspankkien omistajajäsenten osuuspääoma- ja lisäosuuspääomasijoitukset olivat katsauskauden lopussa 743 miljoonaa euroa (756).

OP-Pohjola-ryhmän asiakasmäärä Suomessa oli syyskuun lopussa 4 187 000. Henkilöasiakkaiden määrä oli 3 766 000 ja yritysasiakkaiden määrä 420 000. Pankki- ja vahinkovakuutustoiminnan yhteisten asiakkaiden määrä kasvoi ristiinmyynnin seurauksena vuodenvaihteesta 89 000:lla 1 388 000:een.

Heinä–syyskuu

Kolmannen vuosineljänneksen tulos ennen veroja oli 156 miljoonaa euroa, kun se vuotta aiemmin oli 122 miljoonaa euroa. Vuosineljänneksen tuottoerät korkokatetta ja palkkiotuottoja lukuun ottamatta ylittivät vertailukauden vastaavat tuotot. Kulut kasvoivat 46 miljoonaa euroa ja arvonalentumiset saamisista kasvoivat 10 miljoonaa euroa vertailukaudesta.

Matalalle tasolle laskeneen korkotason seurauksena korkokate muodostui pienemmäksi kuin edellisellä vuosineljänneksellä. Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot laskivat lähinnä laskuperustemuutoksen seurauksena edellisestä vuosineljänneksen verrattuna. Henkivakuutuksen nettotuotot kasvoivat edellisestä vuosineljänneksestä sijoitustoiminnan nettotuottojen kasvettua. Kulut laskivat 6,9 prosenttia edellisestä vuosineljänneksestä kausivaihtelun seurauksena. Kokonaisuudessaan kolmannen vuosineljänneksen tulos ennen veroja, 156 miljoonaa euroa, oli 16 prosenttia suurempi kuin toisen vuosineljänneksen tulos (134).

OP-Pohjola-ryhmän pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteet	30.9.2012	30.9.2011	Tavoite
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus	2,01	1,49	1,6
Taloudellisen pääoman tuotto, % (12 kk liukuva)	14,2	14,9	18
Tuottojen ja kulujen kasvuero, %-yks (12 kk liukuva)	-8,8	1,6	> 0

OP-Pohjola-ryhmän tavoitteena on kasvaa pitkäjänteisesti eri liiketoiminta-alueillaan toimialaa nopeammin. Ryhmän luottokanta sekä vahinkovakuutuksen maksutulo on kasvanut viimeisen vuoden aikana toimialan kasvua nopeammin. Sijoitusrahastojen kasvu ja sijoitussidonnaisen henkivakuutuksen kasvu ilman Skandia Lifen Suomen toimintojen ostoa jäivät sen sijaan toimialan kasvua hitaammiksi. Skandia Lifen Suomen toimintojen hankinnan jälkeen ryhmästä tuli Suomen suurin sijoitussidonnaisten vakuutusten tarjoaja.

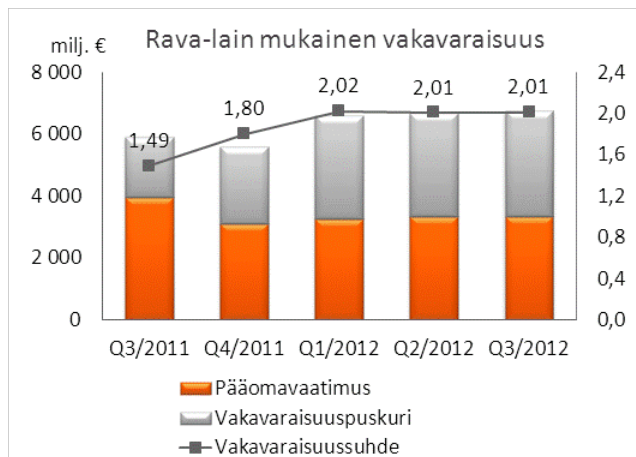
Vakavaraisuus, riskiasema ja luottoluokitukset

Vakavaraisuus

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain (Rava-laki) mukaan lasketut OP-Pohjola-ryhmän omat varat ylittivät katsauskauden lopussa laissa määritellyn vähimmäismäärän 3 387 miljoonalla eurolla (2 486).

Rava-lain mukainen omien varojen vähimmäisvaade kasvoi katsauskaudella 7,6 prosenttia. Pankkitoiminnan vähimmäisvaateen 8,1 prosentin kasvu johtui pääosin luottokannan kasvusta. Vahinko- ja henkivakuutuksen yhteenlaskettu vähimmäisvaateen kasvu oli 4,1 prosenttia.

Omat varat kasvoivat katsauskaudella 20 prosenttia omien pääomien 12 prosentin kasvun sekä Tier II -lainaemission ansiosta. Helmikuussa 2012 Pohjola Pankki Oyj:n liikkeeseen laskema 500 miljoonan euron alempi Tier II -laina nosti vakavaraisuussuhdetta 0,2 yksikköä. Omien varojen määrä oli syyskuun lopussa kaksinkertainen verrattuna lakisääteiseen vähimmäismäärään.

Finanssikiriin seurauksena pankkien vakavaraisuussäännöksiä ollaan tiukentamassa. Muutoksilla pyritään muun muassa parantamaan omien varojen laatua, kasvattamaan pääomapuskureita, vähentämään pääomavaateen syklistä ja pankkien velkaantuneisuutta sekä asettamaan määrällisiä rajoitteita likviditeettiriskille. Muutokset tulevat voimaan suunnitelmien mukaan vuosina 2013–2019. Muutoksiin liittyvä vakavaraisuusdirektiivi ja -asetus ovat edelleen valmisteltavana ja niiden voimaantuloon vuoden 2013 alusta liittyy epävarmuutta. OP-Pohjola-ryhmän nykytulkintojen pohjalta tekemän analyysin mukaan uudet vakavaraisuusvaatimukset täytetään kaikissa vaihtoehdoissa. Ryhmän näkökulmasta merkittävimmät muutokset uusissa säännöksissä liittyvät vakavaraisuusvaatimusten osalta vakuutusyhtiösijoitusten ja lisäosuuspääoman käsittelyyn vakavaraisuuslaskennan omissa varoissa sekä uusiin vähimmäisomavaraisuusaste- ja likviditeettivaatimuksiin.

Myös vakuutussektorin vakavaraisuussäännökset ovat muuttumassa. Vakuutussektorin Solvenssi II -säännösmuutoksilla pyritään parantamaan vakuutusyhtiöiden omien varojen laatua, parantamaan yhtiöiden omaa riskienhallintaa, lisäämään pääomavaateen riskiperusteisuutta ja yhtenäistämään vakuutussektorin vakavaraisuussäännöksiä Euroopassa. Säännökset ovat vielä keskeneräiset ja niiden voimaantulo on avoimena.

Nykytulkintojen mukaan Solvenssi II kasvattaa pääomavaateita, mutta toisaalta myös omien varojen määrää.

Riskiasema

OP-Pohjola-ryhmän riskiasema on säilynyt katsauskaudella vakaana. Riskinkantokyky on vahva ja riittävä turvaamaan ryhmän liiketoiminnan edellytykset.

Luottoriskiasemassa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia, vaikka suhdannetilanne onkin heikentynyt selvästi kesän jälkeen. Pankkitoiminnan luottoriskiasemasta kerrotaan tarkemmin tämän katsauksen segmenttiosuudessa.

Vahinko- ja henkivakuutuksen vakuutusteknisissä riskeissä ei tapahtunut olennaisia muutoksia katsauskaudella. Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuus on parantunut katsauskauden tuloksen ja sijoitusten markkina-arvon nousun ansiosta. Riskiasemasta kerrotaan tarkemmin tämän katsauksen segmenttiosuudessa.

OP-Pohjola-ryhmän rahoitus- ja maksuvalmiustilanne on hyvä. Talletusten ja joukkovelkakirjojen osuus varainhankinnasta on kasvanut katsauskaudella. Ryhmä on laskenut liikkeeseen pitkäaikaisia joukkovelkakirjalainoja alkuvuoden aikana yhteensä 3,1 miljardia euroa, joilla katettiin koko vuoden aikana erääntyvien pitkäaikaisten lainojen määrä. Liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista ryhmän keskuspankkina toimivan Pohjola Pankki Oyj:n osuus on 1,8 miljardia euroa ja loput on laskenut liikkeelle ryhmän kiinteistövakuudellisesta varainhankinnasta vastaava OP-Asuntoluottopankki. Lyhyt tukkuvarainhankinta toimi koko katsauskauden erittäin hyvin.

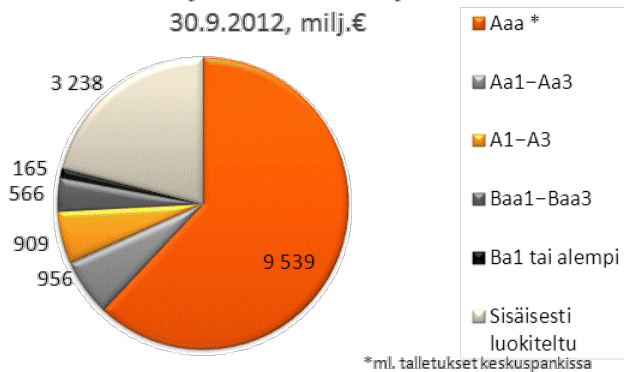
OP-Pohjola-ryhmä turvaa maksuvalmiutensa likvideettireservillä, joka muodostuu pääasiassa talletuksista keskuspankkiin ja keskuspankkirahoituksen vakuudeksi kelpaavista saamisista. Likvideettireservi sisältää hyvän luottoluokituksen omaavien valtioiden, kuntien, rahoituslaitosten ja yritysten liikkeeseen laskemia saamistodistuksia, arvopaperistettuja saamia ja vakuuskelpoisia yritysluottoja.

Katsauskaudella käteisen osuutta likvideettireservissä kasvatettiin saamistodistuksia myymällä. Likvideettireserviin kuuluvat saamistodistukset on likvideettireservilaskelmassa arvostettu markkinoilta saataviin noteerauksiin.

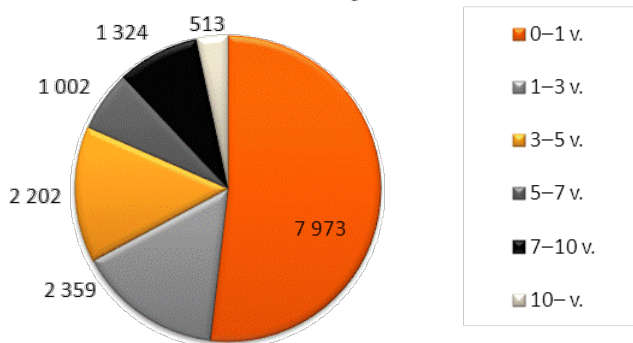
Likvideettireservi Mrd. e	30.9.2012	31.12.2011	Muutos, %
Talletukset keskuspankissa	6,8	4,2	59,8
Vakuuskelpoiset saamistodistukset	5,2	7,5	-30,9
Vakuuskelpoiset yritysluotot	2,8	2,6	8,2
Yhteensä	14,8	14,4	3,0
Ei-vakuuskelpoiset saamiset	0,6	0,6	-2,8
Likvideettireservi markkina-arvoin	15,4	15,0	2,7
Vakuuden aliarvostus (haircut)	-0,9	-1,0	-11,8
Likvideettireservi vakuusarvoin	14,5	14,0	3,8

Likviditeettireservi ja muut varautumissuunnitelman mukaiset lisärahoituslähteet riittävät kattamaan vähintään kahden vuoden rahoitustarpeen tilanteessa, jossa tukkuvarainhankinta ei toimisi ja talletuskanta supistuisi maltillisesti.

Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen luottoluokitusjakauma 30.9.2012, milj.€

Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen maturiteettijakauma 30.9.2012, milj.€

OP-Pohjola-ryhmän markkinariskiasema oli katsauskaudella asetettujen limiittien puitteissa.

Pankkitoiminnan korkoriski mitattuna yhden prosenttiyksikön koronnousun vaikutuksena 12 kuukauden korkokatteeseen ja sijoitusten arvoon on pienentynyt korkotason laskun seurauksena. Pankkitoiminnassa luottosprediriski on merkitykseltään suurin likviditeettireserviin sisältyvissä saamistodistuksissa. Pankkitoiminnan luottosprediriski supistui saamistodistusten vähenemisen myötä. Sijoitustoiminnan osakeriskiä vähennettiin sijoituksia myymällä ja suojauskein. Henkivakuutuksen vastuuvälan korkoriskin suojausastetta nostettiin edelleen.

Sijoitusvarallisuus, milj. e	30.9.2012	31.12.2011	Muutos
Pohjola Pankki Oyj	12 673	12 560	113
Vahinkovakuutus	3 096	2 830	266
Henkivakuutus	3 570	3 671	-101
Osuuspankit	889	911	-22
Osuuspankkien Keskinäinen Vakuutusyhtiö			
	379	364	16
Yhteensä	20 608	20 336	272

Luottoluokitukset

Luokituslaitos	Lyhyt varainhankinta	Pitkä varainhankinta
Fitch Ratings (OP-Pohjola-ryhmä ja Pohjola)	F1	A+
Standard & Poor's (Pohjola)	A-1+	AA-
Moody's (Pohjola)	P-1	Aa3

Fitch Ratings antaa luokituksen sekä OP-Pohjola-ryhmälle että Pohjola Pankki Oyj:lle. OP-Pohjola-ryhmän taloudellinen asema vaikuttaa myös pelkästään Pohjolalle annettaviin luottoluokituksiin.

Standard & Poor's vahvisti 16.5.2012 Pohjola Pankki Oyj:n pitkien luottojen luokituksen AA- ja lyhyiden luottojen luokituksen A-1+. Luottoluokitusten näkymät säilyivät vakaina.

Moody's laski 31.5.2012 Pohjola Pankki Oyj:n pitkien luottojen luokitusta yhdellä pykälällä Aa2:sta Aa3:een, säilyttäen luokituksen edelleen erittäin vahvalla tasolla. Pohjola Pankki Oyj:n lyhyiden luottojen luokitus (Prime-1) säilyi ennallaan. Näkymät asetettiin vakaiksi.

Luokitukset Fitch Ratingsiltä pysyivät ennallaan tammi-syyskuussa 2012. Fitch vahvisti Pohjola Pankin A+ luokituksen lokakuussa.

Loppuvuoden näkymät

Maailmantalouden näkymät ovat säilyneet heikkona katsauskauden aikana. Velkakriisin seurauksena euroalue on jo vajonnut taantumaan. Talouskasvun arvioidaan jäävän euroalueella ensi vuonna parhaimmillaankin heikoksi. Myös Suomen talouden kasvunäkymät ovat vaisut.

Finanssialan kannattavuuteen kohdistuu merkittäviä paineita. Tulevaa kannattavuutta rasittavat erittäin matala markkinakorkotaso, heikko suhdannetilanne, haasteellinen sijoitusympäristö, kiristytävä toimialan sääntely sekä kansallinen pankkivero. Erityisen voimakkaasti nämä muutokset kohdistuvat vuoteen 2013.

Talouden kehitykseen liittyvä merkittävä epävarmuus sekä edelleen vallitseva uhka euroalueen velkakriisin syventymisestä vaikeuttavat OP-Pohjola-ryhmän tuloskehityksen arviointia. Ilman toimintaympäristön merkittävää heikentymistä odotetusta ja euroalueen velkakriisin syventymistä OP-Pohjola-ryhmän vuoden 2012 tuloksen arvioidaan muodostuvan paremmaksi kuin vuotta aiemmin. Merkittävien loppuvuoden tulokseen vaikuttava epävarmuustekijä liittyy sijoitustoiminnan tuottoihin.

Kaikki tässä osavuosisikatsuksessa esitetyt ennusteet ja arviot perustuvat tämänhetkiseen näkemykseen talouden kehityksestä. Todelliset tulokset voivat olla merkittävästi erilaiset.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

Pohjola Pankki Oyj sai 19.10. Finanssivalvonnalta luvan lunastaa takaisin 150 miljoonan euron (EUR) ja 100 miljoonan Englannin punnan (GBP) ylemmät toissijaiset oman pääoman ehtoiset Upper Tier 2 -lainat. Takaisinlunastukset laskevat OP-Pohjola-ryhmän luottolaitoslain mukaista vakavaraisuussuhdelukua sekä Tier

1 -suhdelukua 0,8 prosenttiyksikköä ja Core Tier 1 suhdelukua 0,5 prosenttiyksikköä.

Lokakuun alussa annetun tiedotteen mukaisesti OP-Pohjola-ryhmä täyttää edelleen selvästi Euroopan pankkiviranomaisen EBA:n suosituksessa edellytetyn pääomatason (Core Tier 1 yli 9 prosenttia), eikä siltä siten edellytetä toimia vakavaraisuuden vahvistamiseksi. OP-Pohjola-ryhmällä on sekä korkea ydinvakavaraisuus että pienet valtionlainoihin liittyvät riskit.

Toiminta ja tulos liiketoimintasegmenteittäin

Uuden strategian vahvistamisen myötä henkivakuutustoiminnasta ja osana ryhmän pankkitoimintaa aiemmin esitetystä varainhoito- ja rahastoliiketoiminnasta muodostettiin uusi varallisuudenhoito segmentti. Kolmannella vuosineljänneksellä hankitun Skandia Lifen Suomen liiketoimintojen (Aurum Sijoitusvakuutus Oy) luvut esitetään varallisuudenhoito segmentissä. Uuden segmenttijaon mukainen raportointi on aloitettu kolmannelta vuosineljänneksestä alkaen. Segmenttimuutos pienensi Pankkitoimintasegmentin katsauskauden tulosta ennen veroja noin 22 miljoonaa euroa. Vertailutiedot on muutettu vastaavasti.

OP-Pohjola-ryhmän liiketoimintasegmentit ovat Pankkitoiminta, Vahinkovakuutus ja Varallisuudenhoito. Segmentteihin kuulumaton toiminta esitetään ryhmässä "Muu toiminta". Segmenttiraportointi laaditaan noudattaen OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätöksen laatimisperiaatteita.

Liiketoimintasegmenttien tulostiivistelmä

Milj. e	Tuotot	Kulut	Muut erät *)	Tulos ennen veroja 1–9/2012	Tulos ennen veroja 1–9/2011	Muutos, %
Pankkitoiminta	1 262	719	-188	355	333	6,6
Vahinkovakuutus	357	275	0	82	71	15,6
Varallisuudenhoito	170	96	0	74	64	16,6
Muu toiminta	330	331	-2	-4	28	-112,4
Eliminoinnit	-336	-321	0	-14	-8	81,2
Yhteensä	1 782	1 099	-190	493	488	1,1

*) Muissa erissä esitetyt palautukset omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille, sekä arvonalentumiset saamisista.

Pankkitoiminta

- Tulos ennen veroja kasvoi 6,6 prosenttia 355 miljoonaan euroon.
- Tuotot kasvoivat yhteensä 5,0 prosenttia. Korkokate kasvoi 2,5 prosenttia ja palkkiotuotot supistuivat 2,9 prosenttia.
- Saamisten arvonalentumiset alenivat edelleen; katsauskaudella arvonalentumiset supistuivat 25 prosenttia.
- Erityisen vahvaa vuositason kasvu oli talletuksissa sekä yritys- ja asuntoluotoissa.

Pankkitoiminnan avainlukuja

Milj. e	1–9/2012	1–9/2011	Muutos, %	1–12/2011
Korkokate	740	722	2,5	984
Arvonalentumiset saamisista	45	61	-25,3	90
Muut tuotot	522	480	8,7	650
Henkilöstökulut	326	300	9,0	405
Muut kulut	392	376	4,4	516
Palautukset omistajajäsenille ja OP-bonusasiakkaille	142	132	7,6	176
Tulos ennen veroja	355	333	6,6	447
Milj. e				
Nostetut asuntoluotot	5 734	5 474	4,7	7 435
Nostetut yritysluotot	5 213	4 718	10,5	6 699
Sijoitusrahastojen nettomerkinnot	-976	-1 385	-29,5	-1 709
Välitetyt kiinteistökaupat, kpl	12 322	13 239	-6,9	17 240
Mrd. e	30.9.2012	30.9.2011	Muutos, %	31.12.2011
Luottokanta				
Asuntoluotot	31,1	28,8	8,3	29,3
Yritysten luotot	16,7	15,2	9,7	15,6
Muut luotot	16,2	15,2	6,6	15,2
Luottokanta yhteensä	64,0	59,2	8,2	60,1
Takauskanta	2,7	2,7	0,3	2,7
Talletukset				
Käyttely- ja maksuliiketalletukset	21,5	20,7	4,1	21,6
Sijoitustalletukset	22,0	19,3	14,4	19,7
Talletukset yhteensä	43,6	39,9	9,1	41,3
Markkinaosuus *, %				
Luottokannasta	33,2	32,9	0,3	32,9
Talletuskannasta	33,4	33,5	-0,1	34,4

* = elokuun lopun arvot

Pankkitoiminnan kasvu jatkui sekä luottojen että talletusten osalta hyvällä tasolla. Ryhmä voitti markkinaosuutta luotoissa. Erityisesti asuntoluotoissa ryhmän markkinaosuus nousi selvästi. Luottomarginaalien nousu jatkui koko katsauskauden ajan pankkien siirtäessä kallistuneen varainhankinnan kustannusta antolainauksen marginaaleihin ja ennakoitessa sääntelyn kiristymisen vaikutuksia. Talletusmarkkinoiden kilpailutilanne säilyi kireänä. Määräaikaistalletusten marginaalien nousu on kuitenkin jo taittunut.

OP-Pohjola-ryhmän talletukset kasvoivat vuodessa 9,1 prosenttia ja katsauskauden aikana yhteensä 5,5 prosenttia. Maksuliiketilät kasvoivat katsauskaudella 4,1 prosenttia, ja sijoitustalletukset kasvoivat 14,4 prosenttia.

OP-Kiinteistökeskusten välittämien asuntokauppojen määrä oli katsauskaudella 12 322 eli 6,9 prosenttia pienempi kuin vuotta aiemmin (13 239).

Uusien nostettujen asuntoluottojen määrä kasvoi 4,7 prosenttia vuotta aiemmasta. Kysyntää tuki yleinen korkotason matala taso. Luottojen kokonaiskorot ovat historiallisen matalalla tasolla, vaikka marginaalitaso onkin noussut selvästi edellisvuodesta. Ryhmän markkinaosuus asuntoluottokannasta oli elokuun lopussa 36,6 prosenttia (36,0). Kulutusluottokanta kasvoi 5,4 prosenttia vuoden takaisesta.

Yritysten luottokanta kasvoi vuodessa 9,7 prosenttia ja katsauskaudella 7,3 prosenttia. Yritysassiakkaiden nostamien uusien luottojen määrä oli 10,5 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. Ryhmän markkinaosuus yritysten ja asuntoyhteisöjen luottokannasta kasvoi vuoden vaihteen 29,7 prosentista elokuun lopun 30,5 prosenttiin.

Osuuspankeilla oli syyskuun lopussa 1,4 miljoonaa omistajajäsentä eli 36 000 enemmän kuin vuotta aiemmin. Osuuspankeilla ja pääkaupunkiseudulla toimivalla Helsingin OP Pankki Oyj:llä oli syyskuun lopussa yhteensä 1 272 000 OP-bonusasiakasta.

Pankkipalvelujen käytön keskittämisestä OP-bonusasiakkaille kertyneiden bonusien arvo oli yhteensä 129 miljoonaa euroa eli 6,5 prosenttia suurempi kuin vuotta aiemmin. OP-bonusasiakkaat käyttivät tammi-syyskuussa bonuksia pankkipalveluihin yhteensä 63,0 miljoonaa euroa (59,3) ja Pohjolan vahinkovakuutus tuotteiden vakuutusmaksuihin 59,6 miljoonaa euroa (46,9). Bonuksia käytettiin 1 210 000 vakuutuslaskuun. Niistä 15 prosenttia maksettiin kokonaisuudessaan bonuksilla.

Tulos ja riskiasema

Pankkitoiminnan tulos ennen veroja kasvoi 6,6 prosenttia 355 miljoonaan euroon korkokatteen kasvun ja saamisten arvonalentumisten supistumisen ansiosta.

Pankkitoiminnan tuotot kasvoivat 5,0 prosenttia 1 262 miljoonaan euroon. Korkokate kasvoi 2,5 prosenttia. Korkokatteen nousuun vaikuttivat erityisesti volyymikasvu ja marginaalin vertailukautta korkeampi taso. Markkinakorkotason lasku hidasti korkokatteen kasvua toisella ja kolmannella vuosineljänneksellä. Pankkitoiminnan nettopalkkiotuotot supistuivat 2,9 prosenttia varallisuuden hoitoon liittyvien palkkioiden supistuttua. Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot kasvoivat yhteensä vertailukaudesta 60 miljoonaa euroa. Pankkitoiminnan kulu-tuottosuhte oli 57,0 (56,2).

Pankkitoiminnan luottoriskiasema säilyi vakaana ja riskitasoltaan maltillisena. Saamisten arvonalentumiset, 45 miljoonaa euroa, laskivat 25,3 prosenttia vertailukaudesta. Ne olivat vuositasoisiksi muutettuna vain 0,09 prosenttia luotto- ja takauskannasta. Myös järjestämättömät ja nollakorkoiset saamiset suhteessa luotto- ja takauskantaan hieman olivat alhaisemmalla tasolla kuin vuotta aikaisemmin. OP-Pohjola-ryhmän yritys vastuista 44 prosenttia kuuluu 12 pääluokkaan jaetussa luottosalkussa viiteen parhaimpaan luokkaan (ns. investointitaso).

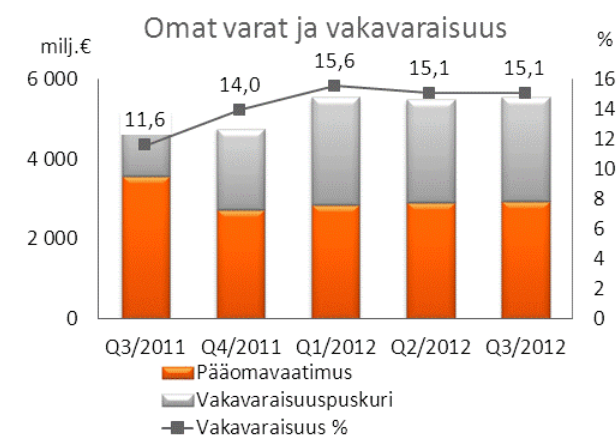
OP-Pohjola-ryhmän ongelmasaamiset luotto ja takauskannasta	30.9.2012		30.9.2011		31.12.2011	
	Milj. e	%	Milj. e	%	Milj. e	%
Järjestämättömät ja nollakorkoiset saamiset, netto	369	0,55	351	0,57	296	0,47
Saamisten arvonalentumiset vuoden alusta, netto	47	0,09	64	0,14	101	0,16

Vakavaraisuus

Finanssivalvonnalta saadun luvan mukaisesti yhteenliittymän vähittäis-, yritys- ja luottolaitosvastuissa siirryttiin käyttämään sisäisten luottoluokitusten menetelmää (IRBA) joulukuussa 2011. Yritys- ja luottolaitosvastuissa käytetään sisäisten luokitusten perusmenetelmää (FIRB). Syyskuuhun 2011 asti luottoriskin pääomavaade on laskettu muutoin standardimenetelmällä, paitsi Pohjola Pankki Oyj:n yritysvastuiden luottoriskin pääomavaateen laskennassa on käytetty IRBAa.

OP-Pohjola-ryhmän luottolaitoslain mukainen vakavaraisuussuhde ja ensisijaisilla omilla varoilla laskettu vakavaraisuussuhde olivat molemmat katsauskauden lopussa 15,1 prosenttia (14,0). Vakavaraisuus rajoituksettomilla omilla varoilla (Core Tier 1) laskettuna oli 14,8 prosenttia (14,0). Lakisäätöinen alaraja vakavaraisuussuhteelle on 8 prosenttia ja vakavaraisuudelle ensisijaisilla omilla varoilla 4 prosenttia. Euroopan pankkiviranomainen EBA asetti syksyllä 2011 merkittäville eurooppalaisille pankeille 9 prosentin vähimmäisvaatimuksen Core Tier 1 -vakavaraisuudelle.

Omien varojen vaade oli syyskuun lopussa 2 944 miljoonaa euroa (2 722). Omien varojen vaade nousi katsauskaudella 8,1 prosenttia. Luottokannan kasvu kasvatti omien varojen vaadetta luottokannan laadun pysyessä aiemmalla tasolla. Omien varojen vaade kasvoi yritysvastuissa 144 miljoonaa euroa ja vähittäisvastuissa 53 miljoonaa euroa. Luotto- ja vastapuoliriskin osuus pääomavaatimuksesta oli 88,3 prosenttia (89,8). Operatiivisen riskin osuus oli 8,0 prosenttia (8,5), ns. Basel I lattiasäännön osuus 1,9 prosenttia (-) ja markkinariskin osuus 1,8 prosenttia (1,7).

Ryhmän ensisijaiset omat varat olivat katsauskauden lopussa 5 553 miljoonaa euroa (4 753). Omien varojen kasvu johtui pääosin Pohjola Pankki Oyj:n helmikuussa liikkeeseen laskemasta 500 miljoonan euron alemmasta Tier II -lainasta ja katsauskauden tuloksesta sekä käyvän arvon rahaston positiivisesta arvomuutoksesta.

Ensi- ja toissijaisista omista varoista puoliksi vähennettävät sijoitukset vakuutusyhtiöihin olivat 2 421 miljoonaa euroa (2 314). Odotettujen tappioiden ja arvonalentumisten alijäämänä omista varoista on vähennetty 502 miljoonaa euroa (542). Toissijaisiin omiin varoihin kohdistuvat vähennykset ylittivät toissijaiset omat varat 107 miljoonaa euroa (706), joka on vähennetty ensisijaisista omista varoista.

Vahinkovakuutus

- Vahinkovakuutuksen tulos ennen veroja oli 82 miljoonaa euroa (71). Eläkevastuiden diskonttokoron lasku 3,3 prosentista 3,0 prosenttiin heikensi tulosta 52 miljoonaa euroa
- Tuloslaskelmaan kirjatut sijoitustoiminnan nettotuotot kasvoivat 56 miljoonaa euroa
- Vakuutusmaksutuotot kasvoivat 9 prosenttia (7).
- Operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 89,0 prosenttia (89,4).
- Etuasiakastalouksia oli katsauskauden lopussa 558 500. Määrä nousi 35 100 taloudella (27 100).
- Sijoitusten tuotto käyvin arvoin oli 8,6 prosenttia (-1,8).

Vahinkovakuutuksen avainlukuja

Milj. e	1–9/2012	1–9/2011	Muutos, %	1–12/2011
Vakuutusmaksutuotot	843	773	9,1	1 024
Vakuutuskorvaukset	566	486	16,5	692
Sijoitustoiminnan nettotuotot	98	42	133,5	36
Diskonttauksen purkautuminen ja muut nettotuottoihin luettavat erät	-34	-35	1,5	-46
Vahinkovakuutuksen nettotuotot	342	295	16,0	321
Muut nettotuotot	15	17	-9,3	22
Henkilöstökulut	103	92	11,7	125
Muut kulut	172	149	16,0	211
Tulos ennen veroja	82	71	15,6	8
Käyvän arvon rahaston muutos, brutto	152	-92	265,9	-47
Tulos käyvin arvoin ennen veroja	234	-21		-39
Vakuutusmaksutuotot				
Henkilöasiakkaat	422	383	10,2	503
Yritykset ja yhteisöt	387	353	9,6	472
Baltia	34	37	-7,1	48
Vakuutusmaksutuotot yhteensä	843	773	9,1	1 024
Vahinkovakuutuksen tunnusluvut, %				
Sijoitusten tuotto käyvin arvoin*, %	8,6	-1,8		-0,4
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde*, %	89,0	89,4		89,8
Operatiivinen liikekulusuhde*, %	21,8	20,6		21,8
Operatiivinen vahinkosuhde*, %	67,2	68,8		68,0

* Operatiiviset tunnusluvut eivät sisällä laskuperustemuutoksia ja poistoja yrityskaupan yhteydessä syntyneistä aineettomista hyödykkeistä.

Vakuutusten myynti kehittyi hyvin sekä henkilö- että yritysasiakkaissa. Myynti henkilöasiakkaille kasvoi 19 prosenttia ja yritysasiakkaille 10 prosenttia vertailukaudesta.

Etuasiakastalouksien määrän kasvu oli katsauskaudella ennätysellinen. Etuasiakastalouksia oli katsauskauden lopussa 558 500. Määrä kasvoi katsauskaudella 35 100 taloudella (27 100). Etuasiakastalouksista jo 68 prosenttia on keskittänyt pankkiasiointinsa osuuspankkeihin. Osuuspankkien omistajajäsenet ja Helsingin OP Pankin bonusasiakkaat voivat käyttää pankkiasioinnista kertyviä bonuksia myös Pohjolan vahinkovakuutusten maksamiseen. Katsauskaudella OP-bonuksia käytettiin 1 210 000 vakuutuslaskuun, joista 185 000 laskua maksettiin kokonaan bonuksilla. Bonuksilla maksettujen vakuutusmaksujen määrä oli 60 miljoonaa euroa (47).

Huhtikuun 2012 lopussa julkaistun maksutulotilaston mukaan OP-Pohjola-ryhmän markkinaosuus vahinkovakuutuksen maksutulosta vuonna 2011 oli 28,2 prosenttia (27,8). Maksutulon markkinaosuudella mitattuna OP-Pohjola-ryhmä on Suomen suurin vahinkovakuutusryhmä. Markkina-aseman arvioidaan vahvistuneen myös katsauskauden aikana.

Tulos ja riskiasema

Vakuutusmaksutuottojen kasvu oli vahva. Vakuutustekninen kate heikkeni vertailukaudesta diskonttokoron laskun takia. Eläkevastuiden diskonttokorkoa laskettiin 3,3 prosentista 3,0 prosenttiin matalan korkotason takia. Henkilöasiakkaiden kannattavuus jäi hieman vertailukautta heikommaksi liikekulujen kasvun seurauksena. Yritysasiakkaissa kate parani vuoden kolmannella neljänneksellä suotuisan vahinkokehityksen takia.

Eläkevastuiden diskonttokoron lasku kasvatti korvauskuluja 52 miljoonaa euroa. Korvauskulujen kasvu ilman tätä jäi maksutuottojen kasvua pienemmäksi ja oli yhteensä 7 prosenttia. Uusista suurvahingoista aiheutuva korvausmeno oli vertailukautta suurempi. Operatiivinen riskisuhde ilman korvausten välillisiä hoitokuluja oli 60,9 prosenttia (62,8). Tammi–syyskuussa kirjattiin 208 uutta (174) suurta tai keskisuurta vahinkoa, joiden omalla vastuulla oleva korvausmeno oli yhteensä 82 miljoonaa euroa (76). Tähän luokkaan kuuluvat yli 0,1 miljoonan euron ja eläkevastuissa yli 0,5 miljoonan euron vahingot.

Kasvaneen myynnin palkkiot ja henkilömäärän kasvu lisäsivät liikekuluja. Henkilöresursseja lisättiin viime vuoden aikana niin myyntiin kuin korvauspalveluunkin kasvavan asiakaskunnan palvelun parantamiseksi.

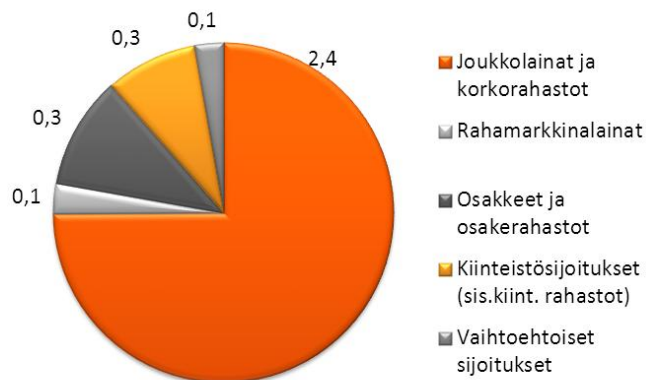
Sijoitusten tuotto käyvin arvoin oli 8,6 prosenttia (-1,8). Sijoitusten tuotot käyvin arvoin olivat 251 miljoonaa euroa (-50). Käyvän arvon rahastosta kirjattiin tulokseen arvonalennuksia 8,4 miljoonaa euroa (21,2).

Vahinkovakuutustoiminnan riskinkantokyky oli hyvä. Vahinkovakuutustoiminnan vakavaraisuuspääoma oli katsauskauden lopussa 925 miljoonaa euroa (787). Vakavaraisuuspääomaan luettava tasoitusmäärä oli 291 miljoonaa euroa (353).

Vahinkovakuutustoiminnan sijoituskanta oli katsauskauden lopussa 3,2 miljardia euroa (2,9) jakautuen seuraavasti:

Sijoitusomaisuus 3,2 mrd. €, 30.9.2012

Korkosalkun luottoluokitusjakauma oli hyvä, investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus oli 92 prosenttia (91) ja 76 prosenttia sijoituksista oli vähintään A- -luokitetuissa saamisissa. Korkosalkun jäljellä oleva keskimääräinen juoksu-aika oli 4,5 vuotta (4,8) ja duraatio 3,9 vuotta (3,9).

Varallisuudenhoito

- Tulos ennen veroja oli 74 miljoonaa euroa (64); tulos käyvin arvoin oli vahva, eli 254 miljoonaa euroa (-101).
- Skandia Lifen Suomen liiketoimintojen osto saatettiin loppuun; OP-Pohjola-ryhmä nousi markkinajohtajaksi sijoitussidonnaisissa vakuutussäästöissä.
- Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuus vakuutussäästöistä kasvoi 60,7 prosenttiin (48,3).
- Sijoitusten tuotto käyvin arvoin oli 7,3 prosenttia (-2,7).

Varallisuudenhoidon avainlukuja

Milj. e	1–9/2012	1–9/2011	Muutos, %	1–12/2011
Henkivakuutuksen korko- ja riskiliikkeen nettotuotot	18	17	6,4	-6
Nettopalkkiotuotot				
Rahastoista ja omaisuudenhoidosta	68	80	-14,3	101
Henkivakuutuksista	64	69	-6,8	89
Kulut	-19	-24	24,0	-30
Nettopalkkiotuotot yhteensä	114	124	-8,2	160
Muut tuotot	38	19	103,2	24
Henkilöstökulut	23	21	8,9	30
Muut kulut	72	75	-3,2	101
Tulos ennen veroja	74	64	16,6	47
Käyvän arvon rahaston muutos, brutto	180	-237		-191
Tulos käyvin arvoin ennen veroja	254	-173		-144
Markkinaosuus, %	30.9.2012	30.9.2011	Muutos, %	31.12.2011
Vakuutussäästöistä*	25,1	21,2	3,9	20,9
Sijoitussidonnaisista vakuutussäästöistä*	32,7	25,5	7,2	25,3
Sijoitusrahastojen pääomista	18,0	21,4	-3,5	20,7
Mrd. e				
Vakuutussäästöt	8,5	6,7	26,3	6,7
josta sijoitussidonnainen	5,2	3,1	67,7	3,3

* syyskuun arvio

Uuden varallisuudenhoitosegmentin palkkiotuotot muodostuvat varainhoito- ja rahastoliiketoiminnan sekä henkivakuutusten palkkioista.

Henkivakuutustoiminnan strategisena tavoitteena on sijoitussidonnaisten vakuutussäästöjen kasvattaminen. Osana strategiaa OP-Pohjola osti 31.8.2012 Old Mutual -ryhmään kuuluvalta Skandia Life Assurance Company:ltä Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n koko osakekannan. Sijoitussidonnaiset säästöt kasvoivat vuoden alusta 58,7 prosenttia, josta ostettujen Skandia Lifen Suomen liiketoimintojen oston osuus oli 41,8 prosenttiyksikköä. Kasvua tukivat myös sijoitussidonnaisten vakuutusten sijoituskohteiden arvojen palautuminen ja siirrot korkotuottoisista vakuutussäästöistä sijoitussidonnaisiin. Sijoitussidonnaisten vakuutussäästöjen osuus vakuutussäästöistä kasvoi 60,7 prosenttiin (48,3).

Tulos ja riskiasema

Tulos ennen veroja oli 74 miljoonaa euroa (64). Muihin tuottoihin sisältyy Skandian Suomen liiketoimintojen oston muodostunut 19 miljoonan euron kertaluonteinen tulo, joka perustuu Skandia Lifen Suomen liiketoiminnan oston saataviin arvioituihin kulu- ja tuottosynergiahyötyihin. Kuluhyötyjä syntyy vakuutusten hoidon ja hallinnon tehostamisesta. Tuottohyötyjä saadaan laaja-alaisesta pankki- ja vakuutuspalveluiden myynnistä kertyvistä tuotoista. Tulos käyvän arvon rahaston muutoksen jälkeen oli 254 miljoonaa euroa (-173). Henkivakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuotot ilman sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyviä tuottoja olivat 182 miljoonaa euroa (171). Vastuvelan korkoriskiä suojaavien johdannaisten

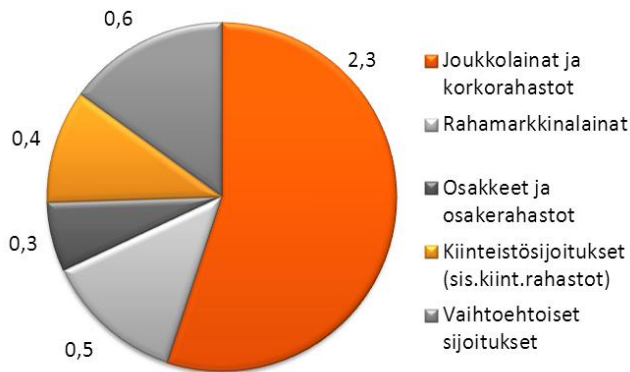
sijoitustoiminnan kirjanpidon tulosta ja vastuvelan muutosta kasvattanut tulos oli 56 miljoonaa euroa (43).

Henkivakuutuksen tehokkuus laski tuottojen pienentyessä ja kulujen kasvaessa. Tuottojen pienentyminen johtui maksutulon vertailukautta alhaisemmasta tasosta. Kuluja kasvattivat Skandia Lifen Suomen liiketoimintojen oston liittyvät kulut. Liikekustannussuhde, joka sisältää kaikki liikekulujen kattamiseen tarkoitetut tuotot ja josta on poistettu myyntikanavien palkkiot, nousi 38,0 prosenttiin (30,7).

Henkivakuutustoiminnan sijoitustoiminnan tuotto käyvin arvoin, ilman vastuvelan korkoriskiä suojaavien johdannaisten tuottoa, oli 7,3 prosenttia (-2,7).

Henkivakuutustoiminnan sijoitusomaisuus ilman sijoitussidonnaisen vakuutuksen katteena olevaa omaisuutta oli 4,2 miljardia euroa (4,1) jakautuen seuraavasti:

Henkivakuutustoiminnan sijoitusomaisuus
4,2 mrd. €, 30.9.2012

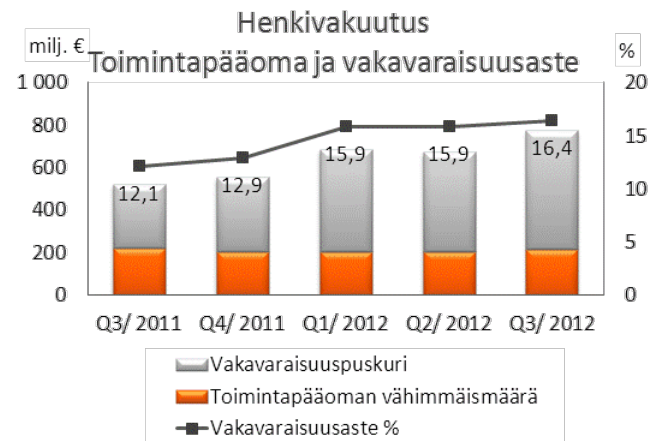

Investointitasolle luokiteltujen sijoitusten osuus korkosalkusta oli 88 prosenttia (79). Katsauskauden lopussa korkosijoitusten modifioitu duraatio oli 3,3 (2,7).

OP-Pohjola-ryhmän hallinnoimien sijoitusrahastojen pääoma oli 11,4 miljardia euroa (11,5). Pääomat laskivat 1,3 prosenttia vuodessa ja katsauskauden aikana 0,2 prosenttia. Nettomerkinnot OP-Pohjola-ryhmän sijoitusrahastoihin olivat 976,5 miljoonaa euroa negatiiviset (-1 384,8).

OP-Pohjola-ryhmän varainhoidon hallinnoiman varallisuuden määrä oli syyskuun lopussa 39,7 miljardia euroa (37,5). Tästä ryhmän sijoitusrahastoissa olevien pääomien osuus oli 9,3 miljardia euroa (9,9) ja OP-Private toimintamallissa hallinnoitujen varojen osuus oli 7,7 miljardia euroa (6,2). OP-Pohjola-ryhmään kuuluvien yritysten osuus hallinnoidusta varallisuudesta oli 8,7 miljardia euroa.

Henkivakuutuksen vakavaraisuus parani sijoitusomaisuuden markkina-arvojen kasvaessa. Toimintapääoma oli 773 miljoonaa euroa, mikä oli 3,6-kertainen suhteessa toimintapääoman vähimmäismäärään. Vakavaraisuusaste, eli vakavaraisuuspääoman suhde painotettuun vastuovelkaan, oli 16,4 prosenttia (12,1).

Muu toiminta

Muun toiminnan avainlukuja

Milj. e	1–9/2012	1–9/2011	Muutos, %	1–12/2011
Korkokate	25	24	4,0	31
Kaupankäynnin nettotuotot	4	-5	181,9	2
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-5	18	-125,5	22
Muut tuotot	305	267	14,3	365
Kulut	331	272	21,8	377
Arvonalentumiset saamisista	2	3	-45,3	11
Tulos ennen veroja	-4	28	-112,4	32

Mrd. e	30.9.2012	30.9.2011	Muutos, %	31.12.2011
Saamiset luottolaitoksilta	8,4	9,6	-12,4	7,0
Kaupankäynnin rahoitusvarat	-0,1	-0,1	-68,2	-0,1
Sijoitusomaisuus	6,1	8,4	-26,7	8,5
Velat luottolaitoksille	6,4	5,1	25,0	5,2
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	14,2	16,6	-14,2	15,7

Muun toiminnan tulos ennen veroja oli tammi–syyskuussa negatiivinen 4 miljoonaa euroa (28).

Korkokate kasvoi 4,0 prosenttia. Sijoitustoiminnan tuottoihin sisältyi 10,5 miljoonaa euroa saamistodistusten myyntivoittoja (8,1). Muun toiminnan tuotot ovat merkittävilta osin ryhmän sisäisiä palveluveloituksia, jotka vastaavasti esitetään liiketoimintasegmenttien kuluina. Muun toiminnan kuluista 120 miljoonaa (96) euroa oli henkilöstökuluja ja 90,4 miljoonaa euroa ict-kuluja (78,5).

OP-Pohjola-ryhmän rakenteessa tapahtuneet muutokset

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätökseen yhdistellään 196 osuuspankkia (205), OP-Pohjola keskusyhteisökonserni ja Osuuspankkien Keskinäinen Vakuutusyhtiö.

Luvian Osuuspankki sulautui Nakkilan Osuuspankkiin 31.3.2012. Pankin nimi muuttui Nakkila-Luvian Osuuspankiksi. Maskun Osuuspankki sulautui Vakka-Suomen Osuuspankkiin 31.3.2012. Pankin nimi muutettiin samalla Lounaisrannikon Osuuspankiksi. Huhtamon Osuuspankki sulautui Vampulan Osuuspankkiin 30.4.2012. Haminan Seudun, Kotkan Seudun, Kouvolan Seudun, Kymijoen ja Virolahden osuuspankit sulautuivat 31.5.2012 ja muodostivat uuden Kymenlaakson Osuuspankin.

Lappo Andelsbank sulautui Andelsbanken för Ålandiin 31.8.2012. Savon Osuuspankki sulautui Lounais-Suomen Osuuspankkiin 30.9.2012.

OP-Palvelut Oy:n toimiluvan varaiset toiminnot siirrettiin 1.6.2012 alkaen perustettuun OP-Prosessipalvelut Oy:öön. Molemmat yhtiöt ovat OP-Pohjola osk:n täysin omistamia tytäryhtiöitä. Uuteen yhtiöön siirtyi noin 300 henkilöä. OP-Prosessipalvelut sai luottolaitostoimiluvan 7.5.2012 sekä selvitysosapuolen ja tilinhoitajayhteisön oikeudet 21.5.2012

Vuoden 2011 joulukuussa julkistettu Skandia Lifen Suomen liiketoimintojen osto toteutettiin hankkimalla elokuussa Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n osakekanta.

Henkilöstö ja palkitseminen

OP-Pohjola-ryhmän palveluksessa oli katsauskauden lopussa 13 386 henkilöä (13 229). Henkilöstöä oli keskimäärin 13 439 (12 858). Henkilöstölisäykset liittyivät liiketoiminnan laajenemiseen ja kehittämiseen. Katsauskauden aikana ryhmän palveluksesta siirtyi eläkkeelle 241 henkilöä (291). Eläkkeelle siirtyneiden keski-ikä oli 61,4 vuotta (61,4).

OP-Pohjola-ryhmän muuttuva palkitseminen jakautuu lyhyen aikavälin yritysکوhtaiseen palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen.

OP-Pohjola-ryhmän ryhmätasoinen pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä muodostuu johdolle tarkoitettua kannustinjärjestelmästä, sekä muulle henkilöstölle tarkoitettua henkilöstörahostosta.

Johdon kannustinjärjestelmä koostuu kolmen vuoden ansaintajaksosta, joista ensimmäinen on 2011–2013. Kannustinjärjestelmään kuuluvat henkilöt voivat saada tietyn määrän Pohjola Pankki Oy:n A-sarjan osakkeita, mikäli kyseiselle ansaintajaksolle asetetut, OP-Pohjola-ryhmän strategiaan perustuvat tavoitteet saavutetaan. Järjestelmän mukainen palkkio maksetaan henkilölle osakkeiden ja rahan yhdistelmänä kolmessa erässä vuosina 2015, 2016 ja 2017 ansaintajakson päätyttyä edellyttäen, että ryhmän vakavaraisuus ylittää sisäiset vähimmäisvaatimukset maksuhetkellä. Palkkion maksamiseen liittyy työ- tai toimitushteen voimassaoloa koskevia ehtoja.

OP-Pohjola osk:n hallinto

OP-Pohjola-ryhmän keskusyhteisön (OP-Pohjola osk) varsinainen osuuskunnan kokous pidettiin 27.3.2012. Hallintoneuvoston valittiin vuonna 2015 päättyväksi kaudeksi erovuorossa olleista jäsenistä uudelleen johtaja Jorma Vierula, professori Jarmo Partanen, toimitusjohtaja Kari Manninen ja toimitusjohtaja Juha Pullinen. Uutena jäsenenä hallintoneuvoston valittiin apulaisjohtaja Jukka Kääriäinen. Lisäksi viimeistään vuonna 2015 päättyväksi kaudeksi valittiin erovuorossa olleista jäsenistä uudelleen

toimitusjohtaja Jussi Ruuhela, maakuntaneuvos Jorma Pitkälä, toimitusjohtaja Markku Salomaa, FM Timo Viitanen, professori Paavo Pelkonen ja toimitusjohtaja Timo Levo. Uusina jäseninä valittiin hallintojohtaja Annukka Nikola, toimitusjohtaja Jari Himanen, toimitusjohtaja Tapani Eskola, toimitusjohtaja Tuomas Kupsala, toimitusjohtaja Seppo Pääkkö, tutkimus- ja kehitysjohtaja Ilmo Aronen, toimitusjohtaja Simo Kauppi, rehtori Juha Kiiskinen, professori Jarna Heinonen ja rehtori Ari Mikkola.

Hallintoneuvostossa on kaikkiaan 33 jäsentä.

Hallintoneuvosto valitsi järjestäytymiskokouksessaan puheenjohtajakseen uudelleen liikuntaneuvos Paavo Haapakosken. Varapuheenjohtajiksi valittiin uudelleen professori Jaakko Pehkonen ja toimitusjohtaja Vesa Lehikoinen.

Uudelleenjärjestelyohjelma

OP-Pohjola ilmoitti syyskuussa aloittavansa keskusyhteisökonsernin kaikkia henkilöstöryhmiä koskevan tehostamis- ja uudelleenjärjestelyohjelman, jolla haetaan 150 miljoonan euron vuotuisia kustannussäästöjä vuoden 2015 loppuun mennessä. Kustannussäästöistä merkittävä osa realisoituu vuoden 2013 aikana. Uudelleenjärjestelyohjelma on jatkoa vuonna 2010 aloitetulle OP-Pohjola-keskusyhteisökonsernin rakennemuutokselle. Ohjelman tavoitteena on päällekkäisten toimintojen purkaminen, toimintatapojen yhtenäistäminen ja konsernin johtamisen virtaviivaistaminen

Syitä uudelleenjärjestelyohjelman aloittamiselle ovat muun muassa finanssialan sääntelyn kiristyminen ja pankkien tiukentuvat vakavaraisuusvaatimukset, kustannusten nousu ja varautuminen uusiin veroluonteisiin kustannuksiin kuten pankkiveroon. Lisäksi valtioiden velkakriisin pitkittyminen ja alhainen korkoympäristö heijastuvat voimakkaasti sekä pankkien että vakuutusyhtiöiden tuottoihin.

Tämän hetkisten arvioiden mukaan suunniteltujen toimenpiteiden toteuttaminen voi johtaa enintään 700 henkilön irtisanomiseen OP-Pohjola-keskusyhteisökonsernissa, jonka palveluksessa oli kesäkuun 2012 lopussa 6 500 henkilöä. Neuvotteluissa käsitellään myös suunnitelmia enintään 215 henkilön ulkoistamisesta konsernin ulkopuolelle. Tämän lisäksi neuvotteluissa käsitellään suunnitelmia yhtiöiden välillä tehtävistä uudelleenorganisointisista.

Investoinnit ja palvelukehittäminen

OP-Pohjola osk tytäryrityksineen vastaa OP-Pohjola-ryhmän palvelutoiminnan kehittämisestä. Palvelutoiminnan kehittämiseen liittyvistä kustannuksista merkittävä osa muodostuu ict-investoinneista ja niihin liittyvistä määrittelyistä. Näistä kustannuksista taseeseen aktivoituja ict-investointeja oli tilikaudella 61 miljoonaa euroa (40). Investoinneista 41 miljoonaa euroa (24) kohdistui pankkitoimintaan, 14 miljoonaa euroa (13) vahinkovakuutukseen ja 6 miljoonaa euroa (4) varallisuuden hoitoon.

OP-Pohjola-ryhmän tuloslaskelma

Milj. e	Liite	1–9/2012	1–9/2011	Muutos, %	1–12/2011
Korkotuotot		2 499	2 367	6	3 294
Korkokulut		1 727	1 612	7	2 264
Korkokate ennen arvonalentumisia	5	772	755	2	1 030
Saamisten arvonalentumiset	6	47	64	-26	101
Korkokate arvonalentumisten jälkeen		725	690	5	928
Vahinkovakuustoittoiminnan nettotuotot	7	334	291	15	312
Henkivakuustoittoiminnan nettotuotot	8	75	78	-3	72
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	9	428	435	-2	574
Kaupankäynnin nettotuotot	10	59	-13		17
Sijoitustoiminnan nettotuotot	11	26	55	-53	63
Liiketoiminnan muut tuotot	12	86	66	31	90
Henkilöstökulut		573	509	13	689
Muut hallintokulut		275	248	11	351
Liiketoiminnan muut kulut		252	229	10	318
Palautukset omistajajäsenille		142	132	8	176
Osuus osakkuusyriytysten tuloksesta		2	3	-37	4
Kauden tulos ennen veroja		493	488	1	525
Tuloverot		116	126	-8	89
Kauden tulos		377	362	4	436

Jakautuminen, milj. e

Omistajien osuus tilikauden tuloksesta		376	362	4	436
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta		1	-		0
Yhteensä		377	362	4	436

OP-Pohjola-ryhmän laaja tuloslaskelma

Milj. e	1–9/2012	1–9/2011	Muutos, %	1–12/2011
Kauden tulos	377	362	4	436
Käyvän arvon rahaston muutos				
Käypään arvoon arvostamisesta	516	-471		-422
Rahavirran suojauksesta	45	16		22
Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot/(tappiot)	30	-140		-137
Muuntoerot	0	0		1
Tuloverot				
Käypään arvoon arvostamisesta	126	-122		-106
Rahavirran suojauksesta	11	4		5
Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvista vakuutusmatemaattisista voitoista/(tappioista)	7	-36		-30
Kauden laaja tulos	823	-80		29

Jakautuminen, milj. e

Omistajien osuus tilikauden tuloksesta	822	-80		29
Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta	1	-		0
Yhteensä	823	-80		29

OP-Pohjola-ryhmän tase

Milj. e	Liite	30.9.2012	30.9.2011	Muutos, %	31.12.2011
Käteiset varat		6 901	1 903		4 376
Saamiset luottolaitoksilta		934	3 678	-75	1 104
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		388	350	11	281
Johdannaissopimukset		4 303	2 823	52	3 307
Saamiset asiakkailta		64 174	59 387	8	60 331
Vahinkovakuutustoiminnan varat	15	3 603	3 168	14	3 205
Henkivakuutustoiminnan varat	16	8 843	6 900	28	7 006
Sijoitusomaisuus		6 191	8 274	-25	8 343
Sijoitukset osakkuusyrytyksissä		39	40	-2	40
Aineettomat hyödykkeet		1 311	1 164	13	1 169
Aineelliset hyödykkeet		726	697	4	702
Muut varat		2 220	2 244	-1	1 884
Verosaamiset		93	179	-48	158
Varat yhteensä		99 725	90 804	10	91 905
Velat luottolaitoksille		2 961	1 972	50	1 783
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat		9	52	-83	1
Johdannaissopimukset		4 100	2 796	47	3 232
Velat asiakkaille		48 935	43 836	12	45 974
Vahinkovakuutustoiminnan velat	17	2 843	2 624	8	2 508
Henkivakuutustoiminnan velat	18	8 849	6 970	27	6 932
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	19	18 928	20 732	-9	20 005
Varaukset ja muut velat		3 091	3 259	-5	2 840
Verovelat		988	880	12	834
Osuuspääoma		608	615	-1	624
Velat, joilla on huonompi etuoikeus		1 395	937	49	931
Velat yhteensä		92 706	84 671	9	85 663
Oma pääoma					
OP-Pohjola-ryhmän omistajien osuus					
Osake- ja osuuspääoma		335	333	1	333
Käyvän arvon rahasto	20	235	-225		-188
Muut rahastot		2 682	2 619	2	2 621
Kertyneet voittovarot		3 744	3 406	10	3 474
Määräysvallattomien osuus		23	-		3
Oma pääoma yhteensä		7 019	6 133	14	6 242
Velat ja oma pääoma yhteensä		99 725	90 804	10	91 905

OP-Pohjola-ryhmän oman pääoman muutoslaskelma

Käyvän arvon rahasto

Milj. e	Osake- ja osuus-pääoma	Käypään arvoon arvostamisesta	Rahavirran suojauksesta	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Määräysvallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2011	368	118	-6	2 656	3 403	-	6 539
Osakeanti	-	-	-	-	-	-	-
Osuuspääoman siirto omaan pääomaan	0	-	-	-	-	-	0
Määräysvallattomilta omistajilta hankittu osuus Pohjola Pankki Oyj:stä	-31	-	-	-79	-117	-	-227
Osakeantikulut	-	-	-	-	-	-	-
Rahastosiirrot	-	-	-	43	-43	-	-
Voitonjako	-	-	-	-	-74	-	-74
Kauden laaja tulos	-	-349	12	-	257	-	-80
Osakeperusteiset maksut	-	-	-	-	0	-	0
Muut	-4	-	-	0	-20	-	-24
Oma pääoma 30.9.2011	333	-231	5	2 619	3 406	-	6 133

Käyvän arvon rahasto

Milj. e	Osake- ja osuus-pääoma	Käypään arvoon arvostamisesta	Rahavirran suojauksesta	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Määräysvallattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2012	333	-198	10	2 621	3 474	3	6 242
Osakepääoman korotus	-	-	-	-	-	-	-
Osuuspääoman siirto omaan pääomaan	3	-	-	-	-	-	3
Rahastosiirrot	-	-	-	61	-61	-	-
Voitonjako	-	-	-	-	-62	-	-62
Kauden laaja tulos	-	389	34	0	398	1	823
Osakeperusteiset maksut	-	-	-	-	0	-	0
Muut	0	-	-	1	-6	19	13
Oma pääoma 30.9.2012	335	191	44	2 682	3 744	23	7 019

OP-Pohjola-ryhmän rahavirtalaskelma

Milj. e	1-9/2012	1-9/2011
Liiketoiminnan rahavirta		
Kauden tulos	377	362
Oikaisut kauden tulokseen	745	377
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-2 119	-6 959
Saamiset luottolaitoksilta	204	-2 481
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	203	-44
Johdannaissopimukset	9	-12
Saamiset asiakkailta	-3 895	-2 604
Vahinkovakuutustoiminnan varat	-689	-147
Henkivakuutustoiminnan varat	-145	98
Sijoitusomaisuus	1 905	-879
Muut varat	289	-890
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	4 486	5 974
Velat luottolaitoksille	1 152	262
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	8	52
Johdannaissopimukset	6	28
Velat asiakkaille	2 961	4 631
Vahinkovakuutustoiminnan velat	198	180
Henkivakuutustoiminnan velat	68	21
Varaukset ja muut velat	93	801
Maksetut tuloverot	-71	-95
Saadut osingot	79	117
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	3 496	-225
Investointien rahavirta		
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen lisäykset	-51	-61
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen vähennykset	321	151
Tytäryritysten hankinnat hankintahetken rahavaroilla vähennettynä	-75	-5
Tytäryritysten myynnit myyntihetken rahavaroilla vähennettynä	0	1
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin	-150	-74
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	4	4
B. Investointien rahavirta yhteensä	49	15
Rahoituksen rahavirrat		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	493	185
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	-38	-420
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	20 567	30 761
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-21 923	-29 624
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	158	150
Osuus- ja osakepääoma, vähennykset	-172	-182
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-78	-84
Palautukset omistajajäsenille	-	-1
Määräysvallattomilta omistajilta hankittu osuus Pohjola Pankki Oyj:stä	-	-227
Muut	-	-
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	-993	558
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	2 552	348
Rahavarat tilikauden alussa	4 465	1 689
Rahavarat tilikauden lopussa	7 018	2 038
Saadut korot	2 516	2 031
Maksetut korot	-1 718	-1 253
Rahavarat		
Käteiset varat	6 908	1 891
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	109	147
Yhteensä	7 018	2 038

Liitetiedot

Liite 1. Laatimisperiaatteet

Osavuositarkastus 1.1.–30.9.2012 on laadittu IAS 34-standardin (Osavuositarkastukset) mukaisesti.

Osavuositarkastuksen laatimisessa on sovellettu olennaisilta osin samoja laatimis-periaatteita kuin vuositilinpäätöksessä 2011 lukuun ottamatta muutosta etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden vakuutusmatemaattisten voittojen ja tappioiden kirjaamisessa.

Osavuositarkastus on tilintarkastamaton. Kaikki osavuositarkastuksen luvut on pyöristetty, joten yksittäisten lukujen yhteenlaskettu summa saattaa poiketa esitetystä summaluvusta.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteen muutos

OP-Pohjola-ryhmä päätti vuoden 2012 alusta lähtien vapaaehtoisesti luopua ns. putkimenetelmän käytöstä etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden vakuutusmatemaattisten voittojen ja tappioiden kirjaamisessa. IFRS raportointiin siirtymisen yhteydessä vuonna 2005 OP-Pohjola-ryhmä valitsi laatimisperiaatteen kirjata vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot tuloslaskelmaan järjestelyyn kuuluvien henkilöiden keskimääräiselle jäljellä olevalle palvelusajalle siltä osin kuin ne ylittävät 10 prosenttia eläkevelvoitteesta tai 10 prosenttia varojen käyvistä arvosta. Nyt käyttöön otetun IAS 19 kirjaamistavan mukaisesti vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Kirjattaessa vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot muihin laajan tuloksen eriin näitä voittoja ja tappioita ei siirretä tulosvaikutteisesti enää myöhemmillä kausilla.

Laatimisperiaatteen muutos johtaa vakuutusmatemaattisten voittojen ja tappioiden nopeampaan kirjaamiseen kuin aiemmin sovellettu putkimenetelmä. Muutoksella varaudutaan myös vuoden 2013 alusta voimaan tulevan, uudistetun IAS 19 -standardin mukaisiin vaatimuksiin. Vuoden 2012 kolmannen vuosineljänneksen osavuositarkastuksessa muihin laajan tuloksen eriin kirjatut vakuutusmatemaattiset voitot, määrältään 30 miljoonaa euroa, johtuvat järjestelyyn kuuluvien varojen käypien arvojen muutoksesta. Laatimisperiaatteen muutos on toteutettu takautuvasti ja sen vaikutukset tässä osavuositarkastuksessa esitettyihin OP-Pohjola-ryhmän taseen, tuloslaskelman ja laajan tuloslaskelman vertailutietoihin ovat seuraavat:

Milj. e	Vanha laatimis- periaate	Uusi laatimis- periaate	Laatimis- periaatteen muutoksen vaikutus
Tase 1.1.2011			
Varat			
Muut varat	1 749	1 496	-253
Verosaamiset	125	125	0
Velat			
Varaukset ja muut velat	2 333	2 332	0
Verovelat	1 014	948	-66
Oma pääoma			
Kertyneet voittovarot	3 590	3 403	-187

Milj. e	Vanha laatimis- periaate	Uusi laatimis- periaate	Laatimis- periaatteen muutoksen vaikutus
Tase 31.12.2011			
Varat			
Muut varat	2 266	1 884	-382
Verosaamiset	158	158	0
Velat			
Varaukset ja muut velat	2 839	2 840	1
Verovelat	928	834	-94
Oma pääoma			
Kertyneet voittovarot	3 763	3 474	-289
Tuloslaskelma 2011			
Henkilöstökulut	696	689	-7
Tuloverot	87	89	2
Laaja tuloslaskelma 2011			
Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot/(tappiot)	-	-137	-137
Tuloverot etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvista vakuutusmatemaattisista voitotoista/(tappioista)	-	-30	-30

Milj. e	Vanha laatimis- periaate	Uusi laatimis- periaate	Laatimis- periaatteen muutoksen vaikutus
Tase 30.9.2011			
Varat			
Muut varat	2 630	2 244	-386
Verosaamiset	178	179	0
Velat			
Varaukset ja muut velat	3 257	3 259	1
Verovelat	979	880	-100
Oma pääoma			
Kertyneet voittovarot	3 694	3 406	-287
Tuloslaskelma 1–9/2011			
Henkilöstökulut	514	509	-5
Tuloverot	125	126	1
Laaja tuloslaskelma 1–9/2011			
Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot/(tappiot)	-	-140	-140
Tuloverot etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvista vakuutusmatemaattisista voitotoista/(tappioista)	-	-36	-36

Liite 2. OP-Pohjola-ryhmän tunnusluvut ja niiden laskentakaavat

	1-9/2012	1-9/2011	1-12/2011
Oman pääoman tuotto (ROE), %	7,6	7,6	6,8
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin, %	16,6	-1,7	0,4
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,53	0,55	0,50
Kulujen osuus tuotoista, %	62	59	63
Henkilöstö keskimäärin	13 439	12 750	12 858
josta kokoaikaisia	12 456	11 730	11 701
josta osa-aikaisia	983	1 020	1 157
Oman pääoman tuotto (ROE), %	<u>Kauden voitto</u>		x 100
	Oma pääoma (kauden alun ja lopun keskiarvo)		
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin, %	<u>Tilikauden laaja tulos</u>		x 100
	Oma pääoma (kauden alun ja lopun keskiarvo)		
Koko pääoman tuotto (ROA), %	<u>Kauden voitto</u>		x 100
	Taseen loppusumma keskimäärin (kauden alun ja lopun keskiarvo)		
Kulujen osuus tuotoista, %	<u>(Henkilöstökulut + muut hallintokulut + liiketoiminnan muut kulut)</u>		x 100
	(Korkokate + vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot + henkivakuutus-toiminnan nettotuotot + nettopalkkiotuotot + kaupankäynnin nettotuotot + sijoitustoiminnan nettotuotot + liiketoiminnan muut tuotot + osuus osakkuusyritysten tuloksesta)		
Taloudellisen pääoman tuotto, %	<u>Tulos + asiakasbonukset verojen jälkeen (12 kk liukuva)</u>		x 100
	Keskimääräinen taloudellinen pääoma		
Operatiivinen vahinkosuhte	<u>Korvauskulut pl. Laskuperustemuutokset</u>		x 100
	Vakuutusmaksutuotot pl. Laskuperustemuutokset (netto)		
Operatiivinen liikekulusuhde	<u>Liikekulut</u>		x 100
	Vakuutusmaksutuotot pl. Laskuperustemuutokset (netto)		
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde	Operatiivinen vahinkosuhte + operatiivinen liikekulusuhde		
Riskisuhte (ilman perustekorkokulua), %	<u>Korvaukset pl. korvausten selvittelykulut</u>		x 100
	Vakuutusmaksutuotot (netto)		
Toimintakulusuhde, %	<u>Liikekulut ja korvausten selvittelykulut</u>		x 100
	Vakuutusmaksutuotot (netto)		
Liikekustannussuhde, %	<u>Liikekulut ennen vakuutusten aktivoitujen hankintamenojen muutosta + korvausten selvittelykulut</u>		x 100
	Kuormitustulo x 100		
Vastuunkantokyky, %	<u>Vakavaraisuuspääoma</u>		x 100
	Vakuutusmaksutuotot		

Liite 3. Tilikauden aikana hankitut liiketoiminnot

OP-Pohjola-ryhmän keskusyhteisö OP-Pohjola osk osti 31.8.2012 Old Mutual -ryhmään kuuluvalta Skandia Life Assurance Company:ltä hankinnan yhteydessä perustetun, suomalaisen henkivakuutusyhtiö Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n koko osakekannan. Kaupan toteutuksessa Skandia Lifen 100.000 eläke-, säästö- ja sijoitusvakuutuksen kanta siirtyi 28.8.2012 Aurum Sijoitusvakuutus Oy:lle, josta tuli 31.8.2012 OP-Pohjola osk:n tytäryhtiö. Aurum Sijoitusvakuutus Oy on yhdistelty OP-Pohjola-ryhmän yhdisteltyyn tilinpäätökseen 31.8.2012 alkaen.

Tässä osavuositarkastuksessa konserniyhdistelyn hankintamenona on käytetty Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n osakkeiden hankintamenoa. Kaikki hankintaan liittyvät asiantuntija- ja konsulttikustannukset on kirjattu tuloslaskelmaan kuluiksi.

Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n OP-Pohjola-ryhmään yhdistelty vakuutusmaksutulo oli 9 miljoonaa euroa ja tulos ennen veroja oli 1 miljoonaa euroa.

Yhdistelyn seurauksena hankittujen yksilöitävissä olevien varojen ja vastattaviksi otettujen velkojen käypien arvojen ja hankintamenon erotuksena syntynyt nettomäärä, edullisesta kaupasta syntynyt voitto, on kirjattu hankinta-ajankohtana liiketoiminnan muihin tuottoihin. Liiketoiminnan volyyminkehitykseen perustuvasta kauppahinnan tarkistuksesta johtuvat mahdolliset muutokset em. nettomäärään kirjataan suoraan tuloslaskelmaan. Tarkistusprosessin arvellaan päättyvän 31.3.2013 mennessä. Hankitut yksilöitävissä olevat varat ja vastattaviksi otetut velat muodostuvat Aurum Sijoitusvakuutus Oy:n käypään arvoon arvostetuista nettovaroista ja hankinnan yhteydessä tunnistetuista muista yksilöitävissä olevista eristä.

Milj. e		Yhdistämi- sessä käytetyt käyvät arvot
Henkivakuutustoiminnan varat		1 360
Aineettomat hyödykkeet		
Asiakassuhteet		5
Vakuutus sopimukset		127
Muut varat		1
Rahavarat		36
Varat yhteensä		1 528
Henkivakuutustoiminnan velat		1 362
Varaukset ja muut velat		5
Laskennalliset verovelat		32
Velat yhteensä		1 399
Nettovarat		128
Omistususuus hankituista nettovaroista 31.8.2012	100%	128
Käteisvaroilla maksettu kokonaisvastike		108
Edullisesta kaupasta syntynyt voitto, brutto		20
Hankintaan liittyvät kulut tuloslaskelmassa		2
Edullisesta kaupasta syntynyt voitto, netto		19
Käteisvaroilla maksettu kokonaisvastike		108
Hankitun tytäryrityksen rahavarat		36
Rahavirtavaikutus		72

Liite 4. OP-Pohjola-ryhmän tuloskehitys vuosineljänneksittäin

Milj. e	2011		2012		
	7-9	10-12	1-3	4-6	7-9
Korkotuotot	892	927	899	836	764
Korkokulut	631	652	625	582	521
Korkokate	261	275	274	255	243
Saamisten arvonalentumiset	10	37	11	17	19
Korkokate arvonalentumisten jälkeen	252	238	264	237	224
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	75	20	100	129	105
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	0	-6	32	16	27
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	138	138	153	141	134
Kaupankäynnin nettotuotot	-35	31	38	3	18
Sijoitustoiminnan nettotuotot	16	7	15	10	1
Liiketoiminnan muut tuotot	19	24	25	21	39
Henkilöstökulut	147	180	199	190	184
Muut hallintokulut	79	104	93	99	82
Liiketoiminnan muut kulut	75	88	87	84	81
Palautukset omistajajäsenille	43	44	44	52	46
Osuus osakkuusyriytysten tuloksesta	1	1	0	1	1
Kauden tulos ennen veroja	122	37	203	134	156
Tuloverot	30	-37	49	35	33
Kauden tulos	91	74	154	99	123
Muut laajan tuloksen erät					
Käyvän arvon rahaston muutos					
Käypään arvoon arvostamisesta	-362	49	373	-23	166
Rahavirran suojauksesta	22	6	5	20	20
Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvat vakuutusmatemaattiset voitot/(tappiot)	-96	3	30	-10	10
Muuntoerot	0	1	0	0	0
Tuloverot					
Käypään arvoon arvostamisesta	-94	17	91	-6	40
Rahavirran suojauksesta	6	1	1	5	5
Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuvista vakuutusmatemaattisista voitoista/(tappioista)	-24	6	7	-2	2
Kauden laaja tulos	-232	109	463	89	271

Liite 5. Korkokate

Milj. e	1-9/2012	1-9/2011	Muutos, %	1-12/2011
Lainat ja saamiset	1 188	1 153	3	1 593
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	17	26	-36	37
Saamistodistukset	186	197	-6	269
Johdannaiset (netto)				
Kaupankäynnin johdannaiset	61	60	1	79
Suojauslaskennan johdannaiset	29	-15		-19
Velat luottolaitoksille	-7	-13	-43	-17
Velat asiakkaille	-319	-280	14	-397
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-334	-342	-2	-473
Huonomman etuoikeuden velat	-43	-23	91	-31
Pääomalainat	-6	-7	-7	-9
Kaupankäynnin rahoitusvelat	0	0	-24	0
Muut (netto)	1	0		2
Korkokate ilman suojauslaskennan arvostuseriä	772	759	2	1 033
Suojaavat johdannaiset	246	8		19
Suojauskohteiden arvonmuutokset	-246	-12		-23
Korkokate	772	755	2	1 030

Liite 6. Saamisten arvonalentumiset

Milj. e	1-9/2012	1-9/2011	Muutos, %	1-12/2011
Luotto- tai takaustappioiden poistetut saamiset	55	73	-25	85
Palautukset poistetuista saamisista	-10	-7	-40	-11
Arvonalentumisten lisäys	61	75	-18	115
Arvonalentumisten vähennys	-58	-76	23	-88
Yhteensä	47	64	-26	101

Liite 7. Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot

Milj. e	1-9/2012	1-9/2011	Muutos, %	1-12/2011
Vakuutusmaksutuotot, netto				
Vakuutusmaksutulo	1 004	930	8	1 120
Jälleenvakuuttajien osuus	-44	-52	15	-55
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-120	-121	1	-44
Jälleenvakuuttajien osuus	4	15	-76	3
Yhteensä	843	773	9	1 024
Vahinkovakuutuskorvaukset, netto				
Maksetut korvaukset	579	526	10	703
Jälleenvakuuttajien osuus	-34	-28	-21	-33
Korvausvastuun muutos	12	-35		51
Jälleenvakuuttajien osuus	9	23	-62	-29
Yhteensä	566	486	16	692
Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuotot				
Koroista	45	46	-1	60
Osingoista	24	29	-18	30
Kiinteistöistä	3	3	-9	3
Myyntivoitoista ja -tappioista				
Saamistodistuksista	22	-5		-8
Osakkeista ja osuuksista	11	1		0
Lainoista ja saamisista	-2	0		0
Kiinteistöistä	0	0	30	0
Johdannaisista	-10	-10	0	-18
Arvostusvoitoista ja -tappioista				
Saamistodistuksista	-2	-16	90	-34
Osakkeista ja osuuksista	-6	-9	29	-10
Lainoista ja saamisista	0	-1		-1
Kiinteistöistä	2	1		3
Johdannaisista	1	-1		0
Muista	1	1	27	2
Yhteensä	90	39		26
Diskonttauksen purkautuminen	-34	-35	3	-46
Muut	0	0		0
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	334	291	15	312

Liite 8. Henkivakuutustoiminnan nettotuotot

Milj. e	1-9/2012	1-9/2011	Muutos, %	1-12/2011
Vakuutusmaksutulo	570	579	-2	748
Jälleenvakuuttajien osuus	-20	-21	3	-27
Yhteensä	550	558	-1	721
Korvauskulut				
Maksetut korvaukset	-453	-533	15	-711
Korvausvastuun muutos	3	8	-65	15
Jälleenvakuuttajien osuus	8	6	42	9
Vastuuvelan muutos				
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-495	322		218
Jälleenvakuuttajien osuus	5	9	-49	11
Yhteensä	-932	-188		-458
Muut	-22	3		28
Yhteensä	-404	373		290
Henkivakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuotot				
Koroista	38	40	-4	56
Osingoista	54	61	-11	73
Kiinteistöistä	3	3	-22	3
Myyntivoitoista ja -tappioista				
Saamistodistuksista	2	8	-81	6
Osakkeista ja osuuksista	25	14	77	27
Lainoista ja saamisista	0	3	-93	4
Kiinteistöistä	-1	1		1
Johdannaisista	-16	-8	-92	-38
Arvostusvoitoista ja -tappioista				
Saamistodistuksista	3	-3		-6
Osakkeista ja osuuksista	-22	-6		-6
Lainoista ja saamisista	-1	-4		-8
Kiinteistöistä	1	1		-1
Johdannaisista	83	42	97	62
Muista	4	5		6
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteina oleva omaisuus				
Osakkeet ja osuudet				
Myyntivoitot ja -tappiot	51	-86		-123
Arvostusvoitot ja -tappiot	239	-388		-296
Muut	17	20	-17	24
Yhteensä	480	-296		-219
Henkivakuutustoiminnan nettotuotot	75	78	-3	72

Liite 9. Palkkiotuotot ja -kulut, netto

Milj. e	1-9/2012	1-9/2011	Muutos, %	1-12/2011
Palkkiotuotot				
Luotonannosta	130	120	9	160
Talletuksista	4	4	1	5
Maksuliikkeestä	128	120	7	160
Arvopapereiden välityksestä	16	25	-36	31
Arvopapereiden liikkeeseenlaskusta	8	9	-10	13
Rahastoista	54	71	-24	88
OmaisuuDENhoidosta ja lainopillisista tehtävistä	49	46	6	64
Vakuutusten välityksestä	46	41	12	53
Takauksista	17	17	1	22
Muista	30	31	-4	42
Yhteensä	481	483	0	638
Palkkiokulut	53	47	12	64
Palkkiotuotot, netto	428	435	-2	574

Liite 10. Kaupankäynnin nettotuotot

Milj. e	1-9/2012	1-9/2011	Muutos, %	1-12/2011
Myyntivoitot ja -tappiot				
Saamistodistuksista	11	3		7
Osakkeista ja osuuksista	0	2	-76	1
Johdannaisista	20	8		28
Arvonmuutokset				
Saamistodistuksista	2	4	-34	2
Osakkeista ja osuuksista	5	-11		-9
Johdannaisista	11	-16		-12
Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavista rahoitusvaroista ja - veloista				
Myyntivoitot ja -tappiot				
Lainoista ja muista saamisista	-	-		-
Osinkotuotot	1	1	4	1
Valuuttatoiminnan nettotuotot	9	-3		-1
Yhteensä	59	-13		17

Liite 11. Sijoitustoiminnan nettotuotot

Milj. e	1-9/2012	1-9/2011	Muutos, %	1-12/2011
Myytavissä olevista rahoitusvaroista				
Myyntivoitoista ja -tappioista				
Saamistodistuksista	15	12	21	12
Osakkeista ja osuuksista	6	11	-43	17
Osinkotuotoista	11	25	-55	26
Arvonalentumistappioista	-11	-3		-5
Jaksotettuun hankintamenoon arvostettavista				
Myyntivoitoista ja -tappioista	-15	-1		1
Yhteensä	6	43	-86	51
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot				
Vuokratuotoista	30	30	-2	40
Vastike- ja hoitokuluista	-22	-20	-9	-27
Arvonmuutoksista, myynti-voitoista ja -tappioista	12	1		-2
Muista	0	0	-14	1
Yhteensä	20	12	63	11
Muut	-	-		-
Sijoitustoiminnan nettotuotot	26	55	-53	63

Liite 12. Liiketoiminnan muut tuotot

Milj. e	1-9/2012	1-9/2011	Muutos, %	1-12/2011
Tuotot omassa käytössä olevista kiinteistöistä ja toimitiloista	11	12	-3	15
Muulla vuokrasopimuksella vuokralle annetun omaisuuden vuokratuotoista	8	13	-40	16
Muut	67	41	63	58
Yhteensä	86	66	31	90

Liite 13. Taseen luokittelu

Milj. e	Lainat ja saamiset	Eräpäivään asti pidettävät	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat*	Myytäviksi olevat	Suojaavat johdannaiset	Yhteensä
Varat						
Käteiset varat ja keskuspankitalletukset	6 901	-	-	-	-	6 901
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	934	-	-	-	-	934
Johdannaissopimukset	-	-	3 623	-	679	4 303
Saamiset asiakkailta	64 174	-	-	-	-	64 174
Vahinkovakuutustoiminnan varat**	625	-	120	2 858	-	3 603
Henkivakuutustoiminnan varat***	310	-	5 503	3 031	-	8 843
Saamistodistukset	-	416	304	5 074	-	5 794
Osakkeet ja osuudet	-	-	83	286	-	369
Muut saamiset	4 390	-	416	-	-	4 805
Yhteensä 30.9.2012	77 333	416	10 049	11 248	679	99 725
Yhteensä 30.9.2011	70 244	892	6 712	12 619	338	90 804
Yhteensä 31.12.2011	70 672	753	7 219	12 852	410	91 905

Milj. e			Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat*****	Muut velat	Suojaavat johdannaiset	Yhteensä
Velat						
Velat luottolaitoksille	-	-	-	2 961	-	2 961
Kaupankäynnin rahoitusvelat (pl. johdannaiset)	-	-	9	-	-	9
Johdannaissopimukset	-	-	3 690	-	410	4 100
Velat asiakkaille	-	-	-	48 935	-	48 935
Vahinkovakuutustoiminnan velat****	-	-	1	2 842	-	2 843
Henkivakuutustoiminnan velat*****	-	-	5 183	3 666	-	8 849
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-	-	-	18 928	-	18 928
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-	-	-	1 395	-	1 395
Muut velat	-	-	-	4 687	-	4 687
Yhteensä 30.9.2012	-	-	8 883	83 413	410	92 706
Yhteensä 30.9.2011	-	-	5 623	78 713	335	84 671
Yhteensä 31.12.2011	-	-	6 117	79 151	395	85 663

*Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat erät sisältävät kaupankäynnin rahoitusvarat, alku- peräisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset sekä sijoituskiinteistöt.

**Vahinkovakuutustoiminnan varat on eritelty liitetiedossa 15.

*** Henkivakuutustoiminnan varat on eritelty liitetiedossa 16.

****Vahinkovakuutustoiminnan velat on eritelty liitetiedossa 17.

*****Henkivakuutustoiminnan velat on eritelty liitetiedossa 18.

*****Sisältää sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelan tasearvon

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat on arvostettu kirjanpidossa jaksotettuun hankintameno.

Näille velkakirjoille markkinoilta saatavilla olevan informaation ja vakiintuneiden arvostusmenetelmien avulla arvioitu käypä arvo oli syyskuun lopussa n. 595 miljoonaa euroa kirjanpitoarvoa korkeampi.

Huonommalla etuoikeudella olevat velat on arvostettu jaksotettuun hankintameno.

Liite 14. Käypään arvoon arvostettujen rahoitus-instrumenttien ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti

Varojen käyvät arvot 30.9.2012, milj.e	Taso 1*	Taso 2**	Taso 3***	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat				
Pankkitoiminta	115	265	8	388
Vahinkovakuutustoiminta	-	5	6	11
Henkivakuutustoiminta	-	-	87	87
Johdannaissopimukset				
Pankkitoiminta	10	4 269	24	4 303
Vahinkovakuutustoiminta	2	1	-	3
Henkivakuutustoiminta	-	91	-	91
Myytävissä olevat				
Pankkitoiminta	4 215	1 096	49	5 360
Vahinkovakuutustoiminta	1 844	756	258	2 858
Henkivakuutustoiminta	1 634	664	733	3 031
Yhteensä	7 820	7 146	1 165	16 131

Varojen käyvät arvot 31.12.2011, milj.e	Taso 1*	Taso 2**	Taso 3***	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat				
Pankkitoiminta	105	164	13	281
Vahinkovakuutustoiminta	-	-	6	6
Henkivakuutustoiminta	-	-	93	93
Johdannaissopimukset				
Pankkitoiminta	15	3 271	21	3 307
Vahinkovakuutustoiminta	0	0	-	0
Henkivakuutustoiminta	-	50	-	50
Myytävissä olevat				
Pankkitoiminta	5 869	1 262	47	7 179
Vahinkovakuutustoiminta	1 725	552	257	2 534
Henkivakuutustoiminta	2 011	392	737	3 139
Yhteensä	9 725	5 691	1 173	16 590

Velkojen käyvät arvot 30.9.2012, milj.e	Taso 1*	Taso 2**	Taso 3***	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat				
Pankkitoiminta	3	6	-	9
Vahinkovakuutustoiminta	-	-	-	-
Henkivakuutustoiminta	-	-	-	-
Johdannaissopimukset				
Pankkitoiminta	24	3 976	100	4 100
Vahinkovakuutustoiminta	1	0	-	1
Henkivakuutustoiminta	-	-	-	-
Yhteensä	28	3 983	100	4 110

Velkojen käyvät arvot 31.12.2011, milj.e	Taso 1*	Taso 2**	Taso 3***	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat				
Pankkitoiminta	1	-	-	1
Vahinkovakuutustoiminta	-	-	-	-
Henkivakuutustoiminta	-	-	-	-
Johdannaissopimukset				
Pankkitoiminta	23	3 113	96	3 232
Vahinkovakuutustoiminta	0	0	-	1
Henkivakuutustoiminta	-	0	-	0
Yhteensä	24	3 114	96	3 234

* Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat suurimmissa pörsseissä listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten velkapapereista, vähintään luottoluokituksen A- omaavien valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

** Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyvällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitus-välineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta; tai arvoa, joka on lasketta-vissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu Pohjola-konsernin OTC-johdannaiset, valtion velkasitoumukset, yritysten ja rahoituslaitosten velka-paperit, osto- ja takaisinmyyntisopimukset (repo) sekä lainaksi annetut tai saadut arvopaperit.

*** Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy erityistä epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Kyseiseen taseryhmään sisällytetään kompleksisemmat OTC-johdannaiset, tietyt private equity sijoitukset, epälikvidit lainat, strukturoidut lainat ml. arvopaperistetut lainat ja strukturoidut velkakirjat sekä hedge-rahastot.

Siirrot käyvän arvon arvostuksen tasojen välillä

Vuoden 2012 aikana on tasosta 1 tasoon 2 siirretty joukkolainoja 117 miljoonaa euroa, luottoluokitusten muutosten vuoksi.

Liite 15. Vahinkovakuutustoiminnan varat

Milj. e	30.9.2012	30.9.2011	Muutos, %	31.12.2011
Sijoitukset				
Lainat ja muut saamiset	107	125	-15	117
Osakkeet ja osuudet	392	415	-6	435
Kiinteistöt	106	94	12	98
Saamistodistukset	2 014	1 525	32	1 540
Johdannaisopimukset	3	2	55	0
Muut osuudet	463	562	-18	565
Yhteensä	3 084	2 723	13	2 754
Muut varat				
Siirtosaamiset ja maksetut	37	34	9	35
Muut				
Ensivakuutustoiminta	313	281	11	262
Jälleenvakuutustoiminta	123	85	44	121
Rahat ja pankkisaamiset	7	7	5	6
Muut saamiset	38	36	6	26
Yhteensä	519	444	17	451
Vahinkovakuutustoiminnan varat	3 603	3 168	14	3 205

Liite 16. Henkivakuutustoiminnan varat

Milj. e	30.9.2012	30.9.2011	Muutos, %	31.12.2011
Sijoitukset				
Lainat ja muut saamiset	191	281	-32	226
Osakkeet ja osuudet	1 905	2 461	-23	2 470
Kiinteistöt	152	126	21	120
Saamistodistukset	1 213	781	55	762
Johdannaisopimukset	91	46	98	50
Yhteensä	3 552	3 696	-4	3 628
Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	5 173	3 102	67	3 262
Muut varat				
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	40	30	32	32
Muut				
Ensivakuutustoiminta	3	4	-12	12
Jälleenvakuutustoiminta	76	70	8	71
Rahat ja pankkisaamiset	0	0		0
Yhteensä	119	103	15	115
Henkivakuutustoiminnan varat	8 843	6 900	28	7 006

Liite 17. Vahinkovakuutustoiminnan velat

Milj. e	30.9.2012	30.9.2011	Muutos, %	31.12.2011
Korvausvastuu				
Eläkemuotoinen korvausvastuu	1 203	1 103	9	1 155
Muu korvausvastuu	785	743	6	789
Yhteensä	1 989	1 846	8	1 944
Vakuutusmaksuvastuu	542	498	9	422
Muut velat	312	280	11	142
Yhteensä	2 843	2 624	8	2 508

Liite 18. Henkivakuutustoiminnan velat

Milj. e	30.9.2012	30.9.2011	Muutos, %	31.12.2011
Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvelka	4 081	2 995	36	3 210
Sijoitussopimukset	1 101	108		67
Vakuutustekninen vastuuvelka	3 587	3 788	-5	3 644
Muut velat	79	79	0	10
Yhteensä	8 849	6 970	27	6 932

Vakuutustekninen vastuuvelka 30.9.2012 sisältää vakuudellisista koronvaihtosopimusten käyvän arvon muutosta 118 miljoonaa euroa (62).

Liite 19. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Milj. e	30.9.2012	30.9.2011	Muutos, %	31.12.2011
Joukkovelkakirjalainat	12 888	11 827	9	11 525
Sijoitustodistukset, yritystodistukset ja ecp:t	5 869	8 615	-32	8 183
Muut	171	290	-41	297
Yhteensä	18 928	20 732	-9	20 005

Liite 20. Käyvän arvon rahasto verojen jälkeen

Milj. e	30.9.2012	30.9.2011	Muutos, %	31.12.2011
Saamistodistukset	35	-153		-181
Osakkeet ja osuudet	157	-77		-17
Muut	44	5		10
Yhteensä	235	-225		-188

Negatiivinen käyvän arvon rahasto purkautuu omaisuuden arvonnousujen ja tulosvaikutteisten arvonalentumiskirjausten kautta.

Käyvän arvon rahasto ennen veroja oli 311 miljoonaa euroa (-249) ja siihen liittyvä laskennallinen verovelka oli 76 miljoonaa euroa (laskennallinen verosaaminen 61). Katsauskauden lopussa käyvän arvon rahastossa oli oman pääoman ehtoisten instrumenttien positiivisia arvonmuutoksia yhteensä 248 miljoonaa euroa (198) ja negatiivisia arvonmuutoksia yhteensä 38 miljoonaa euroa (211).

Liite 21. Omat varat ja vakavaraisuus

Omat varat ja vakavaraisuus, milj. €	30.9.2012	30.9.2011	Muutos-%	31.12.2011
Ensisijaiset omat varat (Tier 1)				
OP-Pohjola-ryhmän oma pääoma	7 019	6 133	14	6 242
Poistetaan vakuutusyhtiöiden vaikutus omasta pääomasta (ml. OVY:n tasoitusmäärä)	-124	188		173
Käyvän arvon rahasto, siirto Tier 2:ee	-33	115		144
Lisäosuuspääomat, jotka eivät liity omaan pääomaan	608	615	-1	622
Rajoituksettomat ensisijaiset omat varat (Core Tier 1) ennen vähennyksiä ja pääomalainoja	7 470	7 051	6	7 181
Aineettomat hyödykkeet	-362	-334	8	-342
Eläkevastuun ylikate ja sijoituskiinteistöjen käypiin arvoihin arvostus ja laskennalliset verosaamiset tappiosta	-152	-101	50	-114
Suunniteltu voitonjako / hallituksen esittämä voitonjako	-50	-43	17	-61
Sijoitukset vakuutus- ja rahoituslaitoksiin	-1 210	-1 157	5	-1 157
Arvonalentumiset - odotetut tappiot alijäämä	-251	-45		-271
Muiden Tier 1-varojen alijäämä	-	-201		-484
Core Tier 1 omat varat	5 444	5 168	5	4 753
Pääomalainat	216	223	-3	223
Toissijaisten omien varojen alijäämä	-107	-425	-75	-706
Siirto Core Tier 1 omiin varoihin	-	201		484
Ensisijaiset omat varat (Tier 1)	5 553	5 168	7	4 753

Toissijaiset omat varat (Tier 2)

Käyvän arvon rahasto (pl. rahavirran suojauksen arvostus)	-11	-120	-91	-154
Ikuiset lainat	282	292	-3	285
OVY:n tasoitusmäärä	220	211	4	215
Debentuurilainat	863	395		375
Sijoitukset vakuutus- ja rahoituslaitoksiin	-1 210	-1 157	5	-1 157
Arvon alentumiset - odotetut tappiot alijäämä	-251	-45		-271
Siirto ensisijaisiin omiin varoihin	107	425	-75	706
Toissijaiset omat varat (Tier 2)	0	0		0
Omat varat yhteensä	5 553	5 168	7	4 753

Riskipainotetut erät

Luotto- ja vastapuoliriski	32 487	40 994	-21	30 556
Valtio- ja keskuspankkivastuut	32	122	-73	175
Luottolaitosvastuut	1 167	1 546	-25	1 450
Yritysvastuut	20 167	17 096	18	18 370
Vähittäisvastuut	8 235	19 161	-57	7 573
Muut	2 886	3 069	-6	2 989
Markkinariski	654	605	8	571
Operatiivinen riski	2 954	2 903	2	2 903
Muut	706	-		-
Yhteensä	36 802	44 502	-17	34 030

Omien varojen vaade

Luotto- ja vastapuoliriski	2 599	3 280	-21	2 445
Markkinariski	52	48	8	46
Operatiivinen riski	236	232	2	232
Muut	56	-		-
Yhteensä	2 944	3 560	-11	2 722

Vakavaraisuussuhde, %	15,1	11,6		14,0
Ensisijaisten omien varojen suhde riskipainotettujen erien yhteismäärään, %	15,1	11,6		14,0
Core tier 1 vakavaraisuussuhde, %	14,8	11,6		14,0
Vakavaraisuus, milj. e	2 609	1 608	62	2 031
Vakavaraisuus Tier1, milj. e	2 609	1 608	62	2 031
Vakavaraisuus Core Tier 1, milj. e	2 500	1 608	55	2 031

Omat varat ja vakavaraisuus on laskettu Basel II -standardien mukaisesti. Yritys-, luottolaitos- ja vähittäisvastuissa on käytetty sisäisten luottoluokitusten menetelmää (IRBA) 31.12.2011 alkaen. 30.9.2011 on käytetty IRBAA Pohjola Pankki Oyj:n yritys vastuissa sekä oman pääoman ehtoisissa sijoituksissa, muissa vastuuryhmissä on käytetty luottoriskin standardimenetelmää.

Liite 22. OP-Pohjola-ryhmän rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuus

Milj. e	30.9.2012	30.9.2011	Muutos-%	31.12.2011
OP-Pohjola-ryhmän omat pääomat	7 019	6 133	14	6 242
Osuuspääoma, pääomalainat, ikuiset lainat ja debentuurilainat	1 980	1 495	32	1 518
Muut omiin varoihin sisältyvät toimialakohtaiset erät	-1			-12
Liikearvo ja aineettomat hyödykkeet	-1 262	-1 103	14	-1 114
Tasotusmäärä	-225	-344	-35	-271
Suunniteltu voitonjako	-50	-43	17	-61
Omista varoista vähennettävät IFRS-erät*	-224	-145	55	-164
Arvon alentumiset - odotetut tappiot alijäämä	-502	-90		-542
Ryhmittymän omat varat yhteensä	6 735	5 902	14	5 596
Luottolaitostoiminnan omien varojen vaade**	2 944	3 560	-17	2 722
Vakuutusliiketoiminnan omien varojen vaade***	404	400	1	388
Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä	3 348	3 960	-15	3 111
Ryhmittymän vakavaraisuus	3 387	1 942	74	2 486
Ryhmittymän vakavaraisuus-suhde (omat varat/omien varojen vähimmäismäärä)	2,01	1,49	35	1,80

* Eläkevastuun ylikate, Sijoituskiinteistöjen käypiin arvoihin arvostus, Käyvän arvon rahastosta rahavirran suojauksen osuus

** Riskipainotetut sitoumukset x 8 %

*** Toimintapääoman minimi

Liite 23. Annetut vakuudet

Milj. e	30.9.2012	30.9.2011	Muutos, %	31.12.2011
Omien velkojen ja sitoumusten puolesta annetut				
Kiinnitykset	1	1		1
Pantit	4 472	6 563	-32	6 834
Muut	551	540	2	492
Annetut vakuudet yhteensä	5 023	7 104	-29	7 327

Liite 24. Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Milj. e	30.9.2012	30.9.2011	Muutos, %	31.12.2011
Takaukset	1 106	1 163	-5	1 084
Takuuvastuut	1 644	1 579	4	1 612
Pantit	3	2	64	2
Luottolupaukset	11 061	9 467	17	10 363
liittyvät sitoumukset	494	170		248
Muut	487	776	-37	606
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	14 795	13 157	12	13 914

Liite 25. Johdannaissopimukset

30.9.2012, milj. e	Nimellisarvot / jäljellä oleva juoksuaika				Käyvät arvot*	
	Alle 1 v	1–5 v	Yli 5 v	Yhteensä	Varat	Velat
Korkojohdannaiset	45 701	77 981	37 670	161 353	4 178	3 678
Valuuttajohdannaiset	19 011	2 594	530	22 135	388	359
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset	252	964	6	1 222	48	0
Luottojohdannaiset	119	94	15	228	6	1
Muut johdannaiset	185	633	45	863	37	46
Johdannaiset yhteensä	65 269	82 266	38 266	185 801	4 658	4 084

31.12.2011, milj. e	Nimellisarvot / jäljellä oleva juoksuaika				Käyvät arvot*	
	Alle 1 v	1–5 v	Yli 5 v	Yhteensä	Varat	Velat
Korkojohdannaiset	44 769	86 886	37 628	169 283	2 798	2 659
Valuuttajohdannaiset	17 995	2 338	732	21 065	625	419
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset	213	1 110	6	1 328	55	1
Luottojohdannaiset	45	191	-	236	2	2
Muut johdannaiset	239	358	22	619	27	26
Johdannaiset yhteensä	63 261	90 882	38 388	192 531	3 507	3 108

* Käyvät arvot sisältävät kertyneet korot, jotka taseessa esitetään muissa varoissa tai varauksissa ja muissa veloissa.

OP-Pohjola-ryhmän johdannaissopimusten käytetään johdannaisten nettoutusta. Tässä liitetiedossa johdannaissopimukset on kuitenkin esitetty bruttomääräisinä

Liite 26. Liiketapahtumat lähipiirin kanssa

OP-Pohjola-ryhmän lähipiiri muodostuu OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätökseen yhdistellyistä yhtiöistä, osakkuusyhtiöistä, hallintohenkilöistä ja muista lähipiiriin kuuluvista yhtiöistä. OP-Pohjola-ryhmän hallintohenkilöihin luetaan OP-Pohjola-ryhmän pääjohtaja (OP-Pohjola osk:n johtokunnan puheenjohtaja), OP-Pohjola osk:n toimitusjohtaja, johtokunnan jäsenet ja varajäsenet sekä hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet sekä näiden läheiset perheenjäsenet. Hallintohenkilöiden lähipiiriin luetaan myös yhtiöt, joissa hallintohenkilöllä tai hallintohenkilön läheisellä perheenjäsenellä on huomattava vaikutusvalta. Muihin lähipiiriin kuuluviin yhteisöihin luetaan OP-Eläkekassa ja OP-Eläkesäätiö.

Lähipiirille myönnettyissä lainoissa noudatetaan normaaleja luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin.

Lähipiiriliiketoimissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia 31.12.2011 jälkeen.

OP-Pohjola-ryhmän tuloksen esittelee lehdistötilaisuudessa medialle pääjohtaja Reijo Karhinen 31.10.2012 klo 12.00 osoitteessa Teollisuuskatu 1 b, Vallila, Helsinki.

Pohjola Pankki Oyj julkaisee oman osavuositarkastuksensa.

Taloudellinen informaatio 2013

Vuoden 2012 tilinpäätöstiedotteen ja vuoden 2013 osavuositarkastusten julkaisupäivät:

Tilinpäätöstiedote 1.1.–31.12.2012	6.2.2013
Osavuositarkastus 1.1.–31.3.2013	2.5.2013
Osavuositarkastus 1.1.–30.6.2013	31.7.2013
Osavuositarkastus 1.1.–30.9.2013	30.10.2013

OP-Pohjola osk Johtokunta

LISÄTIEDOT

Pääjohtaja Reijo Karhinen, puh. 010 252 4500
Talousjohtaja Harri Luhtala, puh. 010 252 2433
Viestintäjohtaja Carina Geber-Teir, puh. 010 252 8394

JAKELU

NASDAQ OMX Helsinki Oy
LSE London Stock Exchange
SIX Swiss Exchange
Keskeiset tiedotusvälineet
op.fi ja pohjola.fi